

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában, földszint.
Kéziratokat nem adunk vissza.

Telefon-szám: 151.

ELŐFIZETÉS: Helyben 1 évre 12 ft., 1/2 évre 6 ft., 1/4 évre 3 ft., 1 óra 1 ft. — Vidéken 1 évre 14 ft., 1/2 évre 7 ft., 1/4 évre 3 ft. 50 kr., 3 óra 1 ft. 20 kr.

HIRDETÉSEK: 6-hasábos petit sor egyenként 10 kr., minden következéskor 8 kr. Bélyegdíj külön 20 kr. Nyiltér sora 20 kr.

KIADÓ-HIVATAL:

ARADI NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG (az aradi és csanádi egyesült vasutak palotájában.)

Telefon-szám: 151.

A jegyzők votuma.

Budapest, október 5.

Alig képezheti immár komoly vitakozás tárgyát az a kérdés, hogy a modern államiság integrális részét képezi-e a modern állami közigazgatás?

Nálunk, ha nem léteznék is a lex Szaparyanában foglalt erkölcsi kötelezettség, a gyakorlati életnek napról-napra megújuló panaszai, követelései állandó meméntó gyanánt szolgálnának egyik legfőbb, legsürgösebb politikai feladatunk, a közigazgatás gyökeres reformjának folyton napirenden tartására.

Az az alapelv, hogy a közigazgatás állami feladatát képez s hogy ennél fogva kinevezett tisztviselők által látandó el, ez idő szerint ugyan még csak a vármegyék-re vonatkozólag van a törvénybe iktatva; de a kérdéses lex imperfecta tökéletes bevezetése alkalmával kétségek nélkül ki fog terjesztetni (a városok kivételével) az egész vonalra.

Oly nagyszabású, az állami és társadalmi egyetemet felölelő reformmunka, mint az általános, gyökeres közigazgatási reform, természetesen nem rövid, záros határidőhöz köthető vállalkozás.

A modern magyar nemzeti állam kiépítése jóformán ebben tetőzik, világos, hogy annak megalkotása minden ötletszerű elhatározást eleve kizár s a legfokozottabb mérvben igényli a politikai közszellem zavartalan, tartós és termékeny nyugalmát.

Ennél fogva tökéletesen igazuk van azon nem régi kormánykijelentéseknek,

melyek a közigazgatási reformot a jövő országgyűlés feladatai közé utalják.

Szó sem lehet itt a munka, vagy felelősség kényelmes áthárításáról, csak világosan a dolog természetében fekvő logikus kényszer veszi ki az ily korszakos törvényhozási alkotást egy, nagy elvi küzdelmekben kimerült, vége felé járó parlament teendői sorából.

Am ez a haladék mit sem csökkent a morális és politikai kötelezettség sulyán, mert ez azonnal sürgetőbb nyomattal lép föl azon képviselőházzal szemben, melynek éppen ez az elháríthatatlan, programszerű feladat adja meg egyik legkiválóbb karakterisztikumát.

Az ügy s a vele szervesen kapcsolatos nagy nemzeti érdek egyenesen követeli, hogy az egyházpolitikai eszmehullámzást követő szélcsönd alatt az elmék ráérjenek kizárólagosan, komolyan foglalkozni a jövő ezen újabb, hatalmas elvi hadjáratával.

Ma még nem egészen tisztultak minden irányban a nézetek.

A merev államosítás s a csökönös autonómisták táborának kontárjai ugyan nagyjában már régóta kiformalódtak, azonban a juste milieunek szintén nagy és respektábilis tömegű hívei, a kiket illet ezen mérkőzésben a döntő szó, ma talán inkább, mint valaha nem érzik magukat eltökélve a jobbra, vagy balra csatlakozásra.

E közben azonban az egyszer megindított eszmeáramlatot megállítani nem lehet. Olykor észrevétlenül, máskor nagyon is zajos nyilvánossággal jelentkeznek, hogy él, érik és halad.

Komoly számbavételt igényel ezen

életjelenségek között az elmúlt hét azon eseménye, hogy a magyarországi községi és körjegyzők központi egyletének közgyűlése, a magyar jegyzői kar képviselőletében elenyésző csekély ellenvéleménytől eltekintve, nyiltan, ünnepélyesen állást foglalt a közigazgatási reform mellett.

Igaz, hogy ez csak ötezer embernek a véleménynyilvánítása, de nem szabad szem elől téveszteni, hogy éppen ez az ötezer ember megannyi valóságos Átlásza a magyar közigazgatásnak, mert végeredményben az ő vállalkozás nyugszik az adminisztrációnak minden állami és önkormányzati funkciója.

Ez ötezer ember tudja, érzi legközvetlenebbül, legigazabban, mi baja, hiánya van a fenálló közigazgatási életnek.

S ha ez ötezer ember habozás nélkül, egy szívvel-lélekkel konstatálja, hogy a hiba a rendszerben van, annak a nyilatkozatnak mégis csak kell valami súlyal bírnia a közvélemény ítélőszéke előtt.

Az a valóban emelkedett, nem kis parlamentáris ügyességgel, publicisztikai rutinnal kidolgozott emlékirat, a melyben a magyar jegyzői kar a községi közigazgatás reformjára vonatkozó nézeteit, óhajait, gyakorlati tapasztalait az illetékes belügyminiszter elő terjeszt, megérdemli, hogy mindazok komoly figyelmükre méltassák, a kik a közigazgatási reform kérdésével lelkiismeretes tanulmány keretében foglalkoznak.

Mi örömmel és elismeréssel jegyezzük fel a magyar jegyzői karnak ezen férfias derék vállástételét azon emlékeztető mozzanatok sorába, a melyek minden öntuda-

Az „Aradi Közlöny” tárcaja.

Ha sötét is...

Ha sötét is az éjszaka
Mely leszállott házatokra,
Nem sötétebb életmennél,
Mélységesebb szerelmemnél.

Nem világol csillag fénye
Csak kettő, a messzeségbe,
Az sem az ég mosolygása,
Két szép szemed ragyogása.

Hrabovszky Lajos.

Huszár-roham.

— Elbeszélés. —

Írta: Hegyesy Vilmos.

(Folytatás.)

II.

Ünnep szombatján Pista hazaindult, falusi birtokukra, s hol esztendőök óta nem volt.

Nagyon rossz kedélyhangulatban kelt utra. Hogyne — mikor most annyira komolyan fenyegeti őt a veszedelem, hogy le kell monda-

nia eddigi vidám, zajos életéről, beállania a hálósipkás férjek rendjébe és meghuzódnia a családi elzárt fészekbe, egyetlenegy asszony-nal, a ki hozzá még a felesége! ... Haj, de unalmas lesz az — ha csakugyan úgy lesz!

Pista még mindig remélte, hogy hátha végre mégis csak megjön az esze az öregnek és nem kíván ilyen hallatlan uszorás kamatot az adósságfizetés fejében.

A vonat késő éjjel berobogott egy nagyobb állomásra, s hol a vasúthálózat több vonala fut össze. Itt a főhadnagy urnak egy másik vonatra kellett várakoznia, hogy folytat-hassa útját.

Behuzódott az étterem egyik szögletébe nagy kedvetlenül. Ügyet se vetett a többi utasokra, s kik bobiskolva, iddogálva, lapoka, olvasva várták az indulást.

Egyik asztalnál csinos hölgy ült. Ha Kovács Pista körültekintett volna, talán észreveszi, hogy a mikor a terembe lépett, a hölgy hirtelen letette a kezében levő thea-csészét és látható érdeklődéssel fixirozza őt.

Nem volt éppen fiatal nő. Bizonyosan túl van a harmincz éven és bizonyosan asszony. De bájos teit arca, tüzes fekete szemei, élénk mozdulatai első pillantásra megnyugtathattak akárkír, hogy teljea joga van még ahhoz, hogy érdeklődjek egy fiatal huszártiszt iránt.

Pista konyakot rendelt és gyorsan felhajtotta. Aztán az asztalra könyökölt és busan nézte az abroszt.

A fiatal hölgy előre hajolt egy kissé, hogy még jobban szemügyre vehesse a főhadnagyot. Aztán vissza fordult a thea-csészéhez, ideges mozdulattal babrált a tálcán és koronként nyugtalan pillantást vetett a tisztre, mintha azt kérdezné: az vagy-e, a kinek gondolok?

Igy multak a percek, melyek ily várakozó állomáson óráknak tetszenek. E közben érkeztek és indultak a vonatok. Utolsónak a Pistáé maradt.

Ekkor már alig egynehányan voltak az étteremben. De az érdeklődő hölgy még mindig ott ült és a busuló huszár még mindig nem vette észre.

Belépett a portás, körülnézett és Pistához ment.

— Kovács István főhadnagy ur? kérdezte.

Az igenlő válasza a portás egy táviratot adott át. Az öreg Kovács sürgönyözött fiának, hogy a vasúti végállomáson, melyről kocsin kellene birtokukra mennie, szálljon vendéglőbe. Reggel majd ő is a városba érkezik.

A hölgy most fölkel és távozott a teremből.

tos magyar politikus eszébe juttatják: hogy a leányzó nem halt meg, csak aluszik.

Reméljük, nemsokára fölébred.

LIPCSEY ÁDÁM.

BELFÖLD.

Az országgyűlési szabadelvű párt, hétfőn este tartja legközelebbi értekezletét, amelyen tanácskozás alá kerülnek a Közép-Duna egységes szabályozása, a szarvasmarhatenyésztés országos emelése céljából létesítendő alapra és a mezőgazdasági termékek és termények hamisításának tilalmazására vonatkozó törvényjavaslatok. Mindezek a javaslatok a jövő hét folyamán a ház plenumában is napirendre fognak tűzteni.

ORSZÁGGYŰLÉS.

A képviselőház ülése.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, október 5.

A mai nap az interpellációk napja volt. De annyira az interpellációké, mint talán még egyetlen szombat sem. Reggel még alig négy interpellációról tudott az interpellációk könyve, ám mentől inkább közeledett az idő dél felé, az interpellációk annál nagyobb vehemenciával, mondhatnók: a gombok szaporá tülengésével sokszorozódtak. Utoljára aztán hétben állapodott meg a jelentkezők száma.

Pontban déli 12 órakor foglalta el Szilágyi Dezső az elnöki pódiumot. Jegyzői kara, mely nyomon követte, ma Molnár Antaltól Eszterházy Mihály grófból és Illés Bálintból állott. Az elnöki jelentésekből kettő ragadta meg a lármás, zajgó ház figyelmét. Az első: Zay Adolf lemondott mandátumáról, a másik: Pázmándy Dénes visszavonta interpellációját a románokról. — Tudomásul vették mindkettőt.

Toroczkay Miklós báró előadó betérjlesztette a mezőgazdasági termékek hamisításáról szóló javaslatra vonatkozólag a bizottsági jelentést. Tudomásul vették és a keddi ülés napirendjére tűzték ki.

Az elnök igyen tuljutva a megállapított napirenden, az ülést be akarta zárni. Nosza támadt lelkes protestálás a néptelen szélbalon, ahol csaknem kizárólag az interpellációk tömege várt interpellációra éhesen.

— Hát az interpellációk? — zúgták.

Az elnök nem tagadta meg ezt az élvezetet a jó uraktól s felszólította őket, hogy hát — rajta sorban csak interpelláljanak.

Endrey Gyula volt az első, aki szerdáról elmaradt s aki minden bővebb beszéd helyett elégegesnek tartotta felolvasni interpellációját amelyben azt kérdezte a belügyminisztertől, hogy miért avatkozott be Hódmezővásárhely muncipális ösi jogába? Mert szerinte arra joga van Hódmezővásárhelynek, hogy közigazgatási bizottsága Kossuth Ferencz tiszteletére ülésezzen, hogy ott Kossuth Ferencznek dikcióják és hogy Kossuth Ferenczet ott dikcióját tassa.

Madarász József a szathmármegyei Mikola község iskola-ügyét hozta szóba és gondoskodást kért arra, hogy ev. ref. iskolába el nem fért iskolakötelesek is járassanak iskolába.

Veszter Imre azokat a visszasságokat panasolta föl, amelyek Szepesmegye határán Galiczia és Magyarország között a határra nézve napirenden vannak immár évek óta. Ezeknek a határ villongásoknak megszüntetésére a legerélyesebb intézkedéseket sürgeti, mert már odáig fejlődtek, hogy veszélyeztetik a vagyon- és személybiztonságot, nem is szólva a magyar államterület integritásáról, amelyet megsérteni nem engedhetünk.

Bujanovics Sándor a kurialis zsellér viszony szabályozása tárgyában törvényjavaslatot sürgetett.

Serbán Miklós amiatt panaszkodik, hogy a fogarasmegyei községek hajlandók a jövő három évre az italmérsi jogot megszerezni, de az illető pénzügyigazgatóság a szükséges eljárást nem hajlandó megejteni.

Holló Lajos azt kifogásolja, hogy Nograd-megyében a törvényhatósági bizottság alakulása nem a törvény értelmében történik, amennyiben az adóhivatali kimutatások nem tételnek közzé, hogy azt az érdekeltek megtekinthessék és hogy esetleg fölszólalassanak.

Drakulics Pál azt a 29 hold 341 négyszögöl területet reklamálja, amely a hecosini szerb. egyház fenntartására szolgált és amelyet eladtak a kongresszus meghallgatása illetőleg elhatározása nélkül. A kérdés finanszialis részét nem vitatja ezuttal csak a közjogi tekintetből szól. Ez egyházi ingatlan s ezt eladni egyedül a kongresszus jogosult. Ha az eladás mégis megtörtént, az törvénytelen s erre nézve kér felvilágosítást.

Visontai Soma azokat a hírlapi közleményeket hozta szóba, amelyek szerint a pénzügyminiszter legutóbb 20 milliót boosított a pénzpiacz rendelkezésére. Azt szeretné legfőképen tudni, hogy hasonló áldozat készsége hajlandó-e az osztrák kormány is.

Az interpellációkat kiadták az illető minisztereknek.

Az ülés végén N e m é n y i Ambrus terjesztett be két bizottsági jelentést.

A szombati ülésen a földmívelési minister Bessenyei Ferencz, Remete Géza és Bernáth Béla interpellációjára felelni fo.

Október 6.

— Saját tudósítónktól. —

Az ezernyolcozszáznyvenkilenczediki véres nap szomorú emlékezetét tilték meg tegnap Aradon, a nagy hősek véréből szent földé avartott földön.

A mai nemzedék elődei kortársai voltak azoknak a nagy hőseknek, kik negyvenhat év előtt az aradi vár mögött nagy és nemes lelküket kilehelték az átkos bosszuműve miatt.

Már ritkulnak azoknak a régi időknél tanui, de az átélte harcozi napok viharában megöszült fejek tudják még a mai nemzedék tagjait is hazaszeretetre, és ha szükség volna vérdíjazatra is készíteni.

A lefolyt ünnepélyről referádánk a következő:

A gyászmise.

Délelőtt 9 órakor vette kezdetét az erőszakos halállal kimúlt 13 vértanu emlékezteert tartott gyászmise.

A róm. kath. templom ez alkalomra gyászpompát öltött. A főoltár előtt díszes katófalk állott a koszorúk és égő gyertyák tömege között. A padok gyászlepellet voltak bevonva, melyekben a hatóságok fejei és a hivatalok küldöttei foglaltak helyet.

A templom három utján a küldöttségek, egyletek zászlóikkal, intézetek foglaltak állást.

Kevással kilencz óra után teljes gyászornátusban megjelent Csák Csirjék a minorita rend főnöke, nagy papi kísérettel és megkezdődött a gyászmise, mely alatt a kórusról a templomi ének- és zenekar gyászdalokat adott elő.

A gyászmise féltízre ért véget, mikor az egyletek, küldöttségek felsorakozva a 13 vértanu szobra elé vonultak.

A menet.

A végnélküli menetet a tűzoltó egylet zenekara nyitotta meg, mely után tömött sorokban a következő egyletek és küldöttségek vettek részt.

Az aradi felsőbb tanintézetek küldöttei, úgy mint az aradi kereskedelmi akademia, az aradi állami tanítóképezde, az aradi főreáliskola és főgymnázium.

Az egyletek közül zászlóik alatt megjelent aradi 48-as honvédek egylete, a „Concordia” egyesület, a magyarvárosi polgári jótekonny-egylet, a magyar nyelvterjesztő egyesület.

Résztvettek a menetben az aradi városi tanítónők és tanítók küldöttei, a ipartestület küldöttsége, az aradi szintársulat tagjai, a budapesti országos diák szövetség és a budapesti műegyetem négytagu küldöttsége, a makói földműves dalárda.

Másodikát osöngettek. Pista kiment a pályaudvarra.

A vonat afféle ketrecz-kocsikból állott, a minőket szárnyvonalokon használnak.

— Első osztályt! mordult Pista a kaulanzra.

— Tessék!

A főhadnagy föl akart szállani és ekkor meglátja, hogy oda benn egy nő ül, osomó bőrönddel.

— Adjon más kupét! szól Pista a kaulanzhoz.

A hölgy, ugyanaz, ki az imént az étteremben teázott, mintha megakadályozni akarná, hogy a tiszt más kocsiába üljön, élénken mondja:

— Kérem, tessék csak beülni . . . Magamra vagyok . . . Kettőnk számára van itt elég hely . . .

Pista föltekint és a kocsilámpa halvány világánál osinos termetű, kellemes arczu asszonykát lát, a ki mosolyogva rakosgatja a mellette levő ozókmókot a máthatartóra.

A főhadnagy katonásan üdvözli az ismeretlent, néhány köszönő szót mond és maga is fölsegít egy skatulyát a tartóba. Aztán az ellenkező oldalra leül.

A vonat elindul.

Pista először helyrehozza a blouse-zát és megpödrli a bajuszát. Mert akármilyen rossz kedélyhangulatban van a huszár, erről nem feledkezik meg, hogyha szemtől-szembe egy fiatal hölgy ül, a ki hozzá még bizalmas mo-

solylal tekint reá és a kinek ajkai közül olyan szép fehér fogsorok csillognak.

— Miért akart más kupéba menni? kérdezte a hölgy.

— Gondoltam, hogy alkalmatlan vagyok nagysádnak, ilyen késő éjjeli órában.

— Oh nem, legkevésbé sem! felelt az ismeretlen vidáman. És élénken folytatta: Aztán gondolja meg, hogy a mi vidékünkön nagyon ritkán van alkalmunk huszártisztekkel utazni . . . Ügyes buszártisztekkel! tette hozzá nevetve.

(Ej ha, gondolta magában Pista, ez ugyan csak barátságosan kezd!)

A hölgy tovább beszélt:

— De bizonyosan önnek voltam én alkalmatlan. Talán aludni akart . . . vagy nőgyűlölő . . . Oh különben a huszár-tisztek nem nőgyűlölők . . . legfeljebb egy esetben . . .

— Minő esetben? kérde Pista, a kit érdekelni kezdett a bájos utitárs, a ki éjjél után egy órakor ilyen élénk és fesztelen párbeszédbe kezd egy vadidegen férfival.

— Abban az esetben, ha házasodniok kell . . . No, ne bámuljon úgy rám, mert azt kellene hinnem, hogy találva érzim magat . . .

A főhadnagy meglepetve nézett uti társára.

— Asszonyom, kezdé. Bocsannt, nem tudom, vajjon e megszólítással igazat mondok-e . . .

— Igaz, hogyne volna igaz! erősité ő nagysága és hangosan fölnevetett. Csak nem tart kisasszonynak . . . valami aggszűznek . . .

— Engedjen meg, asszonyom, én nem akarok hizelegni, de . . .

— Elég, elég szolt közbe az idegen, ne fárassza magát a bókolással. Tehát: asszony vagyok, még pedig (és itt sóhajtott) özvegy asszony . . .

— Ilyen fiatalon! mondá Kovács Pista, bizonyos részvétellel. „Igazán kár!”

— Miért kár?

Pista e kérdésre nem tudott hirtelenében felelni. De nem is volt ideje erre. Mert az asszonyka megint beszélt:

— Én már kivallottam osaládi állapotomat. Most már a főhadnagy uron a sor.

Pista fölállt és, bemutatta magát:

— Kovács István főhadnagy . . .

Az asszony kezesesen bólintott a fejével.

— Kovács Lászlónak a fia?

— Az vagyok. Ismeri nagyság az apámat?

— Oh nagyon jól ismerem.

A főhadnagy most azt várta, hogy az ismeretlen hölgy is megnevezze magát, de e helyett utitársra ezt kérdezte:

— Nős ön?

— Nem vagyok.

— Miért nem? hangzot a további kérdés.

A fiatal ember elmosolyodott a furosa faggatáson.

— Megvallom, hogy még nem gondoltam a házasságra, felelt némi szünet mulva. Legalább önként nem! mondotta bizonyos nyomatékkal.

A menet lassan, komoly áhitattal vonult a templom elől a szobor elé, a közönség leirhatatlan tömegétől övezve.

A szobor rácszozata előtt a rendezőség elhelyezte a küldöttségeket, mely után kezdetét vette az ünnepély első része.

A szobor előtt.

A makói földműves dalárda gyászdala nyitotta meg a szobor előtti ünnepséget. A Nagy Sándor volt aradi ref. kántor vezetése alatt működő dalárdán bizony nem látszott meg, hogy tagjai egyszerű földműves emberek, mert előadott daluk oly kerekded, oly összevágó, harmónikus volt, hogy akármilyen énekkar tisztességére vallott volna.

A dal elhangozta után az emelvényre Edvi Illés László kereskedelmi, és iparkamarai másodtitkár lépett, elmondandó megnyitó beszédét.

Fekete díszmagyarba öltözött alakja magasra nyult fel az emelvényről és harsány hangja betöltötte a nagy teret.

Beszédét itt adjuk:

A hazai történet egyik legsötétebb eseményének szomorú emlékét megfűlni jöttünk össze kegyeletes érzettel.

Negyvenhatodik évfordulóját ünnepeljük meg ama rettenetes gyásznappal, mikor dicső hősök és ragyogó vezérek, kik századokra új fényvető övesték a magyar nemzet hadi erényeit, idegen hatalom bosszúzó hóhérsége alatt bitófán végezték nemes életüket.

Fordulóját üljük annak a sötét éjszakának, mely a magyar szabadságért és függetlenségért folytatott nagy küzdelem után egyszerre a nemzet egére borult, kétségbeeséssel töltve el mindazokat, kiknek szíve egybe volt forrva a hazával.

Sötét, mélységes éjszaka volt az, mely a bakó véres munkája után következett. Nem világított benne semmi más, mint a honszerelmű parányi csillaga; nem adott reményt a virradathoz más, mint a feltámadásba vetett hit.

És a csillag bátorította, és a hit erősítette meg a hazafiak millióit abban a tudatban, hogy a magyar nemzet nagypéntekjén az aradi Golgothán végbevitt áldozat kötelességül rötta reánk, hogy ne csüggedjünk el, de küzdjünk és munkáljunk ama szent célokért, melyekért október hatodikának hőrszai éltek és meghaltak.

És a csillag addig ragyogott, míg fényugrával elűzte a sötétséget; a haza jövőjébe helyezett hit mind nagyobb és nagyobb csodát mivel; az elhullott hősök vérből kelt új élet aranyos derűvel ragyogta be a nemzet égét: elkövetkezett a feltámadás.

Az aradi gyásznap negyvenhatodik évfordulóját ünnepelve, elszándokolunk ama mezőre, melyet minden igaz honfi szívében szent helylyé avatott az ott kiontott drága vér. Ünnepi szónokunk beszélni fog ottan a gyászról, a fájdalomról, a nagy tragédia megrendítő voltáról.

De mielőtt oda mennénk, megállunk egy percere ntunkban ezen a téren, hol a halás nemzet apothozist emelt a hősöknek, kik a hazáért, annak szabadságáért haltak.

Megállapodunk, hogy itt, hol a nemzet Géniusza nyújtja mártirkoszorús fejük felé a megdicsőülés koronáját, hálát rebejünk emlékkühoz ama polgárság nevében, mely általuk, az ő vérdíszatuk árán nyerte meg polgári létjogát.

A tizenhármak, kik most negyvenhat éve a szabadságért haltak, vérükkel váltották meg a szabadságot. Az ő hősi életük, hősi haláluk tette lehetővé, hogy a szabadság áldásait élvező nemzetek fáradozhatnak a haza és városunk felvirágzásán.

Ennek a nemzeteknek nevében tessék le a hála koszoruját e szobor talapsatára.

Magyarok istene, áld meg emlékküket; engedd, hogy soha ki ne haljon szívünköl a haza és a szabadság szeretete!

Edvi Illés László beszéde után elhelyezték Aradváros közönségének koszoruját, ki helyét az országos diákszövetség küldötteinak adta át, Komlóssy Arthurnak és Baross Jánosnak, kik közül az előbbi a következő beszédet mondotta.

Tisztelt polgártársak!

Van a szívek belsejében egy rejtőző őstön, mely még az üldözött vadat is arra kényszeríti, hogy meneküljön üldözői elől, mely már az ősemberben is oda irányult, hogy inkább bolyongott vad bozótok közt, a földnek gyümölcsein tengetve életét; küzdött nyomorral, fáradtsággal, veszéllyel, de de nem adta át magát az ellenségnek. Ez őstön az idők folyamán érzéssé nemesült s a legszebb emberi cselekedetek erkölcsi rugójává lett, egyuttal pedig az ember legfeltettebb kincsévé.

Mert hisz mindennél erősebb a szabadság vágya s mindennél drágább a szabadság!

Ha van nemzet, melynek története a szabadságért való küzdelemnek szakadatlan sorát mutatja; ha van nemzet, mely a szabadság utáni vágyáért igen-igen sokat nyögött, szenvedett, ugy elsősorban a magyar nemzet az, mi vagyunk az. Küzdve tatár, török ellen s a végromlás széléről mindannyiszor csodásan menekülve, végre hosszmas harcok után Ausztria járma alá került hazánk s századokon át nyögte Bécs igáját.

Sokáig tartott az elnyomatás: a nemzet már nem is volt méltó a nemzet névre, mert valóságos lethargiába süllyedt. De a magyarok Istene könyörűt rajtuk, elküldötte megváltóként azokat a nagy embereket, kik felrásták a magyart százados tunya álmából.

Riadót futtak e nagy emberek; riadót mely végig harsogott az országon s lelkesedést öntött a már petyhüdő magyar szívekbe.

Eljött az 1848-ik év, mely arany betűkkel de véresen is van beírva hazánk évkönyveibe. A magyar nemzet, mint egy ember, mint egy test állott ki az elnyomók ellen s küzdött a maga igazáért oroszán bátorsággal. Diadalmas csaták hirdették a magyar dicsőséget széles e világnak. Minden legszebben haladt előre, midőn egyszerre, mint villámcsapás a derűt égből, megjelent a keleti rém, az orosz s tönkresujtotta a kimerült, maroknyi magyarságot.

S aztán jött a gyász, a sötét, fekete gyász

korszaka. Derű után a legsötétebb boru. A győztes ellenfél vad kegyetlenséggel használta ki diadalát s véres bosszút vett a letiport magyar nemzeten.

Legjobbainkat elfogatta, börtönre vettette s gonosztevőkként mérsároltatta le. A legnemesebb magyarok vérében közönséges bakók fürdöttek.

Gyászba borult ege Hunniának. A szomorú tragédiának utolsó felvonása következett.

S a véres, megrendítő színjáték legborzasztóbb jelenete Aradon játszódott le. Itt csordult ki a 13 vitéz tábornok vére, a magyar szabadság szentelt földjévé avatván e város határát.

Nemes dicső lelkek! El kellett buknotok mert legnagyobbak, legdicsőbbek voltatok. Fekölt, babérral övezett homlokotokat vérrel festette meg a bakó bárdja; annyi diadalt látott sremeitek utolsó pillantását erőszakos, méltatlan halál zárta le.

S ti hősök voltatok mindhalálig. Mint vitéz katonák álltatok meg helyeteket az utolsó perczig. Megmutattátok a magyarnak, hogy mint kell élni s mint kell meghalni a hazáért, a szabadságért!

A nemzet halottai vagytok s a nemzet, mióta jobb kor virradt reá, nem is feledkezett meg rólatok. Ez emlékszóbor, melyet nektek a nemzet emelt, szent közös zarándokhelye lesz a magyarnak, míg egyetlen magyar él széles e hazában.

Eljöttünk mi is magyar ifjak, hogy e koszorúval halvány kifejezést adjunk mérhetlen halánknak irántatok. A nemzet kegyelete fon hervadatlan koszorú emlékeitek fölé.

Emlékeitek ne is enyísen el soha, soha; áldott legyen haló porotok mindörökké!

Az egyetemi polgárok koszorujának elhelyezte után a mű egyetem küldöttei léptek elő, Gémesi J. Imre és Habokost Alajos.

Az emelvényre Gémesi J. Imre lépett fel s küldöinek koszoruját az alábbi szavak kíséretében helyezte el:

Tisztelt Gyászoló közönség.

Testvéreink!

A költő sóhajta köszönti a jelen század elején Mohácsot, ami nemzeti nagylétünk nagy temetőjét — — — Hajh ő nem tudta még hogy az az egy temető nem elég ennek a nemzetnek, nem tudta, hogy ennek a sokat hányatott szegény országnak még egy gyásznappal lesz, amelyet minden magyar újra nehé szívvel sóhajta köszönt....

Aradváros az ez új temető. — Ide küldött bennünket az ország szívéből a budapesti József műgyetem ifjusága, hogy hálás kegyeletét rovjuk le itt a vértanúk városában. Eljöttünk a magyar Golgothára hogy egy pár babér levelet nyujtsunk azok emlékének, akik vértüket áldosták fel értünk.

Es midőn e szent napon elzarándokolunk ehhez az ércoszlophoz, amely a nemzet legféltettebb oltára, — elszorul a szívünk, — egy régi seb kezd újra vérezni, amelyet az idő balszamos keze hasztalan akar begyógyítani. A nagy idők nagy véres csatái, és a véres csaták még véresebb tragodiája vonul el előttünk. — Hasztalan borítjuk erre a sebre a feledés fátyolát, 46 esztendő békés szelleme nem tudta azt elég sürűre szőni

— Önként nem? ... tehát erőltetve! szólt az asszony és arczán bosszuság tükröződött. Látja ilyenek maguk férfiak! A mig fiatalok, csinosak, kellemesek, addig nem törődnek a nőüléssel. És a mikor aztán torkig vannak a garcon-élet bohóságai... de nem is úgy... hanem a mikor a garcon-élet van torkig lakva önkkel és kezdik érezni, hogy nem kellemesek többé az egész könnyű világnak, a melyben addig gond és felelősség nélkül mulatoztak... a mikor kezdik szükségét érezni: valami gyöngédségnek, a melyre ép testtel és ép kedélylyel sohasem gondoltak és melyet csak a szerető hitves adhat meg: akkor köhécselve, korhadozva körülnéznek a tisztességes társaságban, a hol addig lehető keveset forgolódtak és kezöket nyujtik egy jámbor, tudatlan, szende fiatal leánynak, hogy támogatói legyenek az egész életen keresztül... No bizony, de akkor már nem önk támogatják őt, hanem, ő ápolja, tatarozza önöket... És hogyha akármennyi szeretetet, tiszteletet vitt az önkkel kötött frigybe, legyen meggyőződve, hogy mind a két érzés osakhamar megcsappan és marad a szegény asszony árva lelkében csupán a rideg kötelesség érzet, a melylyel önknek készíti a tiszta ruhát, megtözei az ebédjüket és mustárborogatásokról gondoskodik a közvényes csontjaikra...

Az asszony egészen beledisputálta magát témájába és folytatta:

— Látja, az én házasságom csak a lakban

hasonlított az elhibázott házasságokhoz. Lényegben nem. És még sem volt boldog. A mikor házasságra léptem, tizenhét éves voltam, a férjem pedig jóval tul volt a negyven esztendőn. Köztiszteletben álló, derék szeretetreméltó férfiú volt. Igazi mintaképe a tisztességes embernek és csupa szeretet és gyöngédség. — a maga módja szerint. De hát épen az volt a baj, hogy a maga módja, igényei, örömei, szükségletei szerint. Minő mások ezek az örömök és igények a negyvenöt éves és minő mások a tizenhét éves korban! Minő érzéketlenség és idegenség volt mindvégig kettünk között azokban a osekélységekben, azokban az apró-cseprő dolgokban, a melyeknek nevet se lehet adni, olyan semmik, de a melyek a kölcsönös érintkezést folytonossá, édessé és bizalmasá teszik és a mik nélkül a házasság kötelességeit sohasem lehet igazi gyönyörűséggé tenni. Szerettem és tiszteltem őt és ő ezt meg is érdemelte. De sokszor éreztem, hogy áldozatot hoz a mikor az én igényeim, vágyaim szerint tesz; valamint ő is érezni látszott, hogy rám nézve sok minden kellelten, a mi neki örömet okoz. Szívesen hoztuk egymásért az áldozatokat; de azok végre mégis csak áldozatok voltak. Példás házasságban élünk, de szíveink, lelkeink még se voltak együvé forrva. Mert hiányzott közöttünk a megfelelő öszhang az életnézetekben és az élvezetekben. És életkorunk nagy különbsége meg fosztott min-

ket a feltételtől, hogy ez öszhangot valaha létrehozassuk... Ilyen harmonia csak fiatalos, szenvedélyes szívek öszedobbanásából, csak fiatalos, friss kedélyek egyesüléséből támadhat. Ezekben meg van az alkalmazkodás, megvan az érzelmek és az életkedv túlbősége ahhoz, hogy észrevétel nélkül elhagyhassák kölcsönösen mindazt, a mi lényekben diszharmonizál és hogy ketten egy személylyé válhassanak. Ennek a kedélybeli egységnek az örömeit én soha sem élvezhettem. De jól tudom, hogy ebben az élet legfőbb gyönyörűségét vesztetem el...

Az asszonyka egy pillanatig szünetet tartott, felsóhajtott és aztán élénken mondotta:

— És a mikor ön, élete legszebb korában, mely többé vissza nem tér, azt állítja, hogy még nem gondolt a házasságra és azt sajtetti, hogy csak erőltetve nőülne: hogyne kellene azt mondanom, hogy ön e nézettel bünt követel egész jövőndő élete és talán még valakinek az élete ellen, a kit esetleg nőül fog venni, akkor, a mikor már — nyugalmazott örnagy lesz!

A hölgy hátradőlt az ülésén és kipirult arczal nézett Kovács Pistára.

(Folytatása következik.)

hogyan el akarja azt a galád árulást amit a mi legjobb szomszédaink követtek el ellenünk.

Es miért? — Nem vétettünk mi nekik semmit, Nem tehetünk egyebet, minthogy véres verejtékes munkával akartuk kivívni azt feltett függetlenséget, amit annyi századokon át hiába próbáltunk meg. — Megirigyeltek bennünket.

Megadták először, aztán ratul megcsaltak bennünket és visszavonták. — Es midőn egyedül nem bírtak velünk, akkor a vadászati kolossus hordáival igástak le bennünket. Legjobbaink vérével áztatták meg a haza földjét — . . . Azt hitték meghaltunk. Csalódtak. Es ma egy félszázaddal a nagy tragedia után egy új nemzedék áll a régi helyett. Testben számban és szorgalomban, meggyapordva és megszapordva.

Es újra kezdjük a csendes de biztos munkát, amelylyel imádtok hazánk függetlenségét kivívni akarjuk. — Nem a büntető kardot, a feledés fátyolát tartjuk kezünkben. Hiszen nem méltók már ők kardunkra. A nemezis utolérte már a szarnok ellenségét. Az a fekete árny amely a Lajtáú tuli birodalom felett lebeg, — az a büntető Isten keze. — Széthul már az egész birodalom. — Ne bántsuk őket. Elég megvannak már büntetve.

A régi dicső korszakot váltsa fel a csendes munka. A magyar ifjúság azon része amely körzével és vonalzóval építi fel most a modern Magyarországot, az nem fog lankadni soha, — és kitartással fog küzdeni mindaddig amíg Magyarországot oly függetlenné, oly szabaddá nem tesz mint amilyenő Francia országot tették a francia mérnökök.

De ha háborgatni mernek bennünket ebben a magasos munkában, akkor kardot fogunk ragadni és a megdicsőült félistenek szent nevében fogunk sikra szállni.

Magyarok Istene! ki örködöl fölöttünk fordítad felénk világos képedet, áld megdicső nagyjaink 18 hős vértanunk szent emlékét és adj nekünk és új nemzedéknek erőt és kitartást, hogy méltók legyünk reájuk. — Segíts meg bennünket, hogy hazánk ezer éves létének küszöbén állva — minél előbb vivhaassuk ki mindnyájunk legforróbb óhaját, legföltettebb kincsét — Magyarország függetlenségét Amen.

A szobor előtti beszédek ezzel befejeződtek és az ott lefolyt ünnepélyt ismét a makói dalárda éneke rekesztette be, mely után a menet ugyanolyan rendben a vesztő helyhez ment ki.

Az aradi hírlapírók és írók köre" nevében még az ünnepély előtt Brankovics György a kör elnöke több tag előtt díszes koszorút helyezett a szobor talapzatára kegyeletök jeléül az elhunyt hősök iránt.

A vesztőhelynél.

Mire a menet a vesztőhely elé ért, az egyszerű gránitoszlop dombja körül, már is tengernyi nép foglalt állást, kiket a kegyelet az idő borongása és esője miatt is kivonzott a hősök halál helyére.

Az ünnepség második része ott a vesztőhelynél, a szent martirok véréből zárandók helyé avatott földön ment végbe.

Az aradi dalegylet bevezető gyászdala nyitotta meg az ünnepség ezen részét, melynek utolsó akkordjának elhangzása után Keresztes Gyula dr. ünnepi szónok állott az egyszerű gránitoszlop elé és mondotta el a nagyhatású beszédet az októberi eseményről.

A beszéd után Tompa Kálmán, az aradi színtársulat lyrai szerelmese szavalta el Várad Antal „A 13” című odáját.

Szavaltát, mely magán bírta az átgondoltság, művészi követelmény minden kellekét, nagy tetszéssel fogadták.

Ezután kezdődtek a koszorúk elhelyezése az oszlop talapzatára.

Igy koszorút tett az aradi főgymnázium, Tompa Kálmán a színtársulat nevében, az állami főreáliskola, Turay János, a városi kereskedelmi akadémia nevében.

A tanítóképezde koszoruját Kéherer Károly IV. éves tanítónövendék helyezte el a következő szavak kíséretében:

Legyen ez a koszorú, melyet a leendő népnevelők nevében helyezek a vértanuk poraival megszentelt helyre, sálaga ama fájdalomnak, hogy azon magasos eszméket, melyekért ők oly hősiessé tudtak meghalni, melyek az ezeréves Magyarország függetlenségének szilárd alapköveit képezik — a hazafui kötelesség érzet és nemes hivatásunk tudatában belé csepegtetjük a zseuge ifjak romlatlan lelkébe, hogy azok szabad törekvő polgáraivá legyenek a vérrel szerzett és vérral megtartott magyar hazának.

A polgári finiskola színtén helyezett koszorút valamint a makói dalárda is, kinek nevében Magori Sámuel egy egyszerű földmives ember a következő beszédet is mondta:

Ide, e gyászos, e vérrel megszentelt helyre, hova szeretett hazánk minden részéből oly sokan elszarándokolnak, hogy hazafui kötelességeiket leróvják, — ide, eljöttünk mi is a szomszéd Csanádmegyéből azért, hogy itt e gyász helyen mi is lerójuk hazafui kötelességünket, eljöttünk, hogy e helyen megtanuljunk még jobban szeretni hazánkat; eljöttünk, hogy dalban is adjunk kifejezést azon fájó érzelmek, mely kell, hogy e napon minden igaz magyar szívében foglaljon helyet; eljöttünk, hogy dalban fejezzük ki azt mit a költő mond:

Nem haltak ők a régi hősök
Mely hullt, nem halál a vér,
Föl az égig szállt egymásután,
Tizenhárom nagy vezér,
Szívünk földjébe ültetünk el
Legszébb virág: emlékezt,
Emlék, örök ücsöség
Áldd meg, áldd e nemzetet!

Es most átadom rendeltetési helyére e koszorút, melyet „a makói földmivélek dalegylete” kegyelete jeléül e sírhelyre, illetve a megdicsőült 18-ak emléksobrára küldött, azon hó kívánat mellett: éljen az eszme melyért ők haltak!

Éljen a szabadság! Éljen a haza!

Az ünnepélyt a makói dalegylet gyászdala rekesztette be.

Az összesereglett nép kezdett oszladozni. Az a nép, mely negyvenhat év óta ezt a napot sose hagyja elmúlni annélkül, hogy a hazáért elvérzett hősök emlékezetének ne áldoznék egy-pár visszaemlékező szóval, egy-pár bábórelvéllél.

Becsülni kell azt a nemzedéket, mely immár közel egy félszázad óta táplálja nagyjai dicsőséges szomorú emlékét. . .

Városi közügyek.

Folytatólagos tárgysorozata

az Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1895. évi október hó 9-ik napján délután 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaboknak.

12. Tagányi István és Pless Mór kérvénye a gelin dűlőbeli 677⁹¹¹/₁₁₀₀ hold bérletének átruházása tárgyában.

13. A tanács jelentése a régi vágóhídi épületnek bika istállóvá való átalakítása iránt.

14. A nm. m. kir. belügyminiszterium intézvénye a villamos világítás és erőátvitel czéljából magán fogyasztóknak szolgáló vezetékek és felszerelések létesítése végett alkotott szabályzat jóváhagyása tárgyában.

15. A tanács jelentése a nagylegelőbeli 181 és a vertlogréti 32³⁵⁶/₁₁₀₀ hold föld bérbeadása iránt tartott árverés eredményéről.

16. u. a. Spitzer Ignáczozal a Balta Nika dűlőbeli 80⁶⁰⁰/₁₁₀₀ hold és Gombár-réti 98³⁸⁸/₁₁₀₀ hold föld bérlete iránt kötött szerződés jóváhagyása tárgyában.

17. u. az Jellinek és Schlesinger özéggel 636 □ ölnyi talerakóhely bérlete iránt kötött szerződés jóváhagyása iránt.

18. Pénztári vizsgálati jegyzőkönyv.

19. Köpf Alajos nyugalmazott városi tisztviselő kérvénye elhunyt neje után temetési járulékok utalványozása iránt.

20. A tanács előterjesztése az aradi m. kir. pénzügyigazgatóság által f. é. augusztus hóban elő- és leirt állami adók után esedékes községi adó elő- és leírása tárgyában.

21. U. a. előterjesztése Wersching János kérvénye tárgyában Damjanich utozta 8. sz. a. emelt új épülete után a községi adómentesség engedélyezése iránt.

22. U. a. előterjesztése Brandt Mihály, Regdon Sándorné, Czudar Mihály, Ováry József, Csobán Demeter, Bátorfi Imre, Haek Frigyes, Réthy Lipót, Frick József, Zachariás Géza, Muszkán Pál, Stampfl Györgyné és társa, Barton József, Szilágyi János, Kocsis Lajos, Tabakovics Emil, Pschierer Józsefné és Kiss Dániel által emelt új épületek községi adómentessége tárgyában.

23. U. a. sz. Uhrin Etel kérvénye szülésznői oklevelelének kihirdetése iránt.

Arad 1895. október 5.

Kiadta:
NSTUTORIS KÁLMÁN,
főjegyző.

Százezer forintos sikkasztás.

— Saját tudósítónktól. —

Arad, október 5.

Csöndes, egyhangun folyó társas életünk fel van kavarva. Szenzáció, izgató események kavarták fel és a hullámok hátán egy sora a „modern” pizsoknak uszik.

Öt különböző állásu más-más foglalkozásu ember, olyanok, kik a művelt osztályhoz tartoztak, vagy legalább ahhoz számították önmagukat, ma reggel óta kiszakadt a becsületes társaságból és ott ül a fogház zárt levegőjében. Közvégyonhoz nyultak három év óta, a kincstár kárára közel 100 ezer forintot költöttek el.

Az ok, mely a becsteienség utjára térítette a nagyobb részt hivatalnokokból álló társaságot, már nem is új, csak épen a viszonyok alakulása az a mi a mai aradi szenzációban érdekes annak is, a ki csak fölületesen az idegekre ható események egymásutánját nézi, annak is, a ki belebb néz a modern ember lelkébe, a mint a rohanó események átgyurják.

A hivatalnoknak kevés a fizetése, és könnyen pezsgő a vére. Élni akar, úgy ahogy sokaktól látja s a hogy ő nem tud. Előtte az állam kasszája, melyben mindig sok van a gyönyört biztosító pénzből. Küzd a kisértés ellen, de mikor már a mulatókedvnek árával nagyon is adós, belenyul abba a pénztárba. Csak ezer forintot vett ki, majd helyre teszi rövid idő múlva. Igy gondolkodott minden tisztviselő, a ki az első sikkasztást elkövette, így Bács Nándor adótárnok is. Az ő lelkében is föltámadt valószínűleg a kérdés, hogy térít meg hivatalnok pár száz forint fizetéséből ezrest, de őt is elaltatta a bor, a dal, a mámor rózsás köde, mely oly édesen és oly sulyosan megüli az érzékeket.

Es a mikor fölriadt a kéjes álomból, kétségbeesett, kapkodott és még jobban megindult — lefelé. A szerencsét akarta aztán megfogni, hogy az emelje föl. A szerencse kaczer hölgy, kit drágán kell megfizetni. Ujra benyult a pénztárba és adta a bankókat mulató pajtásainak, kiknek elhitte, hogy ők értenek hozzá, mint kell a csalfa asszonyt megkeríteni. — S vesztére volt az emberek közt olyan is, ki a mulatságokban elernyedtt akaratát igen nagy összegű sikkasztásokra bírta. A kik visszatarthatták volna a becstelenség pályájának az elején, maguk is gyönge emberek voltak, a kik elhitték neki, hogy az elsikkasztott pénzt spekulációval visszaszerzi és segítettek neki könyvelési fogásokkal palástolni a bünt, a mig — lehetett.

S most ott vannak heten a fogházcellájában: áldozatai, a könnyen élészvágyának és a laza erkölcsi erőnek. Annak is, melyben ők szükölködtek, annak is, melynek a társaság sem bir elég gazdagságával. Mert ha a jó emberek társasá-

gában élénkebb volna az erkölcsi erő, ha közvéleménye akkor éreztetné a gyöngékel gyámolító, fenntartó, kárhoztató hatását, mikor még csak a veszedelem elején vannak, talán maguk is fönmaradhatnának, mindenesetre kevesebbet rántanának magukkal a piszokba. De a társaság valami fásult közönnyel szokta nézni azokat is, kiket magukban sokan nem tartanak tisztáknak, senki sem örül neki, ha kezét kell velük fognia, de kezét fog velük, a míg — szabadon járnak.

Ez a nagy városok életének jelleme. Vajon igazán nagy városnak indul már Arad?!

A kínos szenzáció részleteit az alábbiakban egész körülményesen adjuk.

A sikkasztás fölfedezése.

Tegnap délután átjött Végh Aurél, kir. tanácsos, jószágigazgató Sárkot Domokos főkapitányhoz, és Bács Nándor kir. adótárnok ellen 95.000 frt kincstári pénz elsikkasztása miatt feljelentést tett.

A főkapitány a vizsgálat felvételével, s a rendőri előnyomozat megejtésével Greén Nándor rendőrhadnagyot bízta meg, aki nagy körültekintéssel, s ügyességgel felelt meg a reá bízott nehéz feladatnak.

Végh Aurél jószágigazgató a feljelentés mellé egy eredetében felvett jegyzőkönyvet csatolt, amely Király Géza jószágigazgató-sági számtisztnek ezügyre vonatkozó vallomását tartalmazza.

Ebben Király Géza beismerte, hogy Bács Nándor adótárnok az 1892. évben 95000 frt uradalmi pénzt sikkasztott el. Ő, ki a sikkasztásról tudott, felhívta Bácsot, hogy az összeget fizesse vissza, az azonban örökösen kibuvókkal élt, azt mondván, hogy a pénzre nagy vállalatok megindítása végett van szüksége. A vállalatokból Bács, saját állítása szerint milliókat remélt, s így remélte a feltűnően nagy hiányt pótolhatni.

Király Géza hitt Bácsnak, és türelmesen várt, ámde hiába várt, mert többszörös sürgetés dacára sem volt képes Bácsból egy krajczárt sem kivenni.

Legutóbbi sürgetésekre azt mondta Bács, hogy a pénz nagyrészt, 57000 forintot Scheinberger Mór aradi kávésnak adta.

Scheinbergert Bács több ízben felhívta az összeg megtérítésére, de az folyton biztatgatta Bácsot, azt válaszolva, hogy egy nagy közbánnya vállalat létesítésén fáradozik, melynek létrehozására Atzél Péter orsz. képviselő is megígérte közbenjárását. Scheinberger kilátásba helyezte Bácsnak, hogy nemcsak az 57000 forintot, hanem az akkor már elsikkasztott teljes 95000 forintot megtéríti, s őt nyere mény-pénzben is részesíti.

Ilyen formán vallott Király Géza a jószágigazgató előtt, a ki a sikkasztásról egy számtanácsosától értesült.

A 95000 forintos tétel.

Tegnap történt, hogy Arányi Dezső kir. jószágigazgató-sági számtanácsos vizsgálni kezdte az uradalmi számadásokat. Szemet szűrt neki, hogy a kiadási rovatban 95000 frt évek óta mint hiány van feltüntetve és seholsem szerepel a bevételezésben, holott neki biztos tudomása volt arról, hogy az érintett uradalmi pénzeknek be kellett folyniok.

Viissamenőleg vizsgálván a számadásokat rájött a rendetlenségre, valamint arra is, hogy a számadásokat az 1892. évben Király Géza szigorolta.

Arányi erről jelentést tett Végh Aurél jószágigazgatónak, ki azonnal magához hívatta Király Gézát. Ő már a fent ismertett töredelmes vallomást tette, melyről Végh Aurél jegyzőkönyvet véve fel, a bűnvádi feljelentést Bács Nándor és Király Géza ellen a rendőrségnél megtette.

Bács Nándor letartóztatása.

Az esetről értesített rendőrség részéről Greén Nándor rendőrhadnagy titkos rendőrköt véve magához, kocsira ült, s megkezdte Bács Nándor keresését, azonban őt sem vendéglőben, sem pedig kávéházban nem találta.

Ekkor Greén Bácsnak Karolina-utoza 2. szám alatt levő lakására hajtatott, hol őt vacsoránál találta, Bács Nándor amint megpillantotta a hatóság közegeit, teljes nyugalommal állt fel az asztaltól, s csak annyit mondott: — Tudom már miért jönnek! Tessék várni, míg felveszem a kabátomat.

Greén Nándor ekkor hivatalos formában tudtára adta Bácsnak, hogy letartóztatva, és felszólította őt, hogy kövesse.

Bács Nándor szó nélkül engedelmeskedett, s így kocsin a városházára hajtottak, hol Bács részletes vallomást tett az általa elsikkasztott 95.000 frt eltűnéséről.

Bács Nándor vallomása.

Bács Nándor nyugalmazott adótárnok, egy még javakorában levő férfi már régebbi idő óta van állami szolgálatban. Meglehetősen könnyelmű ember, a ki csaknem minden éjszakaiját a boros asztal mellett töltötte.

Nem osoda így, ha egyizben a pénztárba nyulva, onnan ezer forintot elsikkasztott.

Az az ezer forint volt az embriója annak a nagy feltűnést keltő bűnesetnek, mely tegnap reggel óta tartja izgalomban a lakosjágot.

Az ezer forintot Bács nem tudta helyre-pótolni, s folyton remegett, hátha rájönnek a sikkasztásra, s épen ezért utat és módot keresett a menekésre.

Ugy gondolkodott, hogy legozászerűbb lesz, ha nagyobb elsikkasztott összeggel spekulációkba fog, s az ebből remélhető jövedelemmel fedesi az egész hiányt. Terve keresztülviteléhez embert kereset, s talált is, ez pedig

Tenner Rudolf ügynök.

Őt Bács Nándor elég élelmes embernek ismerte arra, hogy kellő befektetéssel eredményt tudjon felmutatni.

Magához hívatta tehát Tennert, s mintán előbb az állam-pénztárából 5000 forintot elsikkasztott — előadta neki tervét és szándékait.

Tenner Rudolf vállalkozott a spekulációra, s magához vette az 5000 forintot, de nem osakeredményt nem tudott felmutatni, hanem még a tőkét is elprédálta.

Akkoriban gavalléroskodott feltűnően, s másként szerény viszonyok között élő Tenner. Csaknem minden este a vendéglőben volt látható, hol pezsgőzött, mulatott, s feltűnő módon költekezett, ami sokaknak szemet azurt. A megmagyarázhatlanul költekező Tenner tehát Bács Nándortól pénzelt, a kinek pénztári hiánya ekkor már 6000 forint-ra emelkedett.

Bács nem tudva a hiányt pótolni, ismét más pénzekhez nyult, s elvett a pénztárból 3000 forintot, melyet

Bérczy Alajos városi kamarás

kezeihez juttatott, kérve őt, hogy az összeg kellő felhasználásával igyekezzék nyere-

ségre tenni szert, melyből a folyó hiány pótolható legyen.

Bérczy Alajos átvette az összeg az ígérettel, hogy tőle telhetőleg fog minden lehető elkövetni a siker érdekében.

Pár nap múlva meg is jelent Bács n. dornál, biztatva őt, hogy minden jó lesz. uttal azonban újabb 5000 forintot kért tőle, azt hozván felokul, hogy nagyobb szabású vállalkozás megkezdhetése végett ez összegre is okvetlenül szüksége van.

Bács örvendezve adta át Bérczynek a kért összeget, de sem a nyereséget, sem a tőkét nem kapta meg.

Ekkor már 14.000 forint hiányzott az adópénztárból.

Kétségbeesésében nem tudott hova lenni. Napokon át töprengett a felett, mitévő legyen míg végre eszébe jutott egy épen anynyira élelmes, mint ravasznak ismert alak, akivel jó viszonyban is volt, s akit oszljai keresztülvitelére alkalmas egyének vélt, eszébe jutott

Scheinberger Mór kávé.

Nyugodt lelkiismerettel és őszintén tárta fel kétségbeesett helyzetét Scheinberger Mór kávé előtt, a kinek akkor az Alsó-molnártuczában volt valami kisebbszerű üzlete.

Miért bizott Bács Scheinbergerbe, azt az a körülmény magyarázza meg, hogy Bács mulatós ember lévén, gyakran betért az éjszakai helyiségbe mulatni, s e réven a két ember közt az ugynevezett asztalmelléki barátság fejlődött ki.

Scheinberger meghallgatva Bács előadását, biztosította »jó indulatáról« s egyelőre pénzt sem kért, csupán azt az ígéretet, hogy kellő időben Bács teremteni fog anynyi összeget, a mennyi a kettőjük közös tervének keresztülviteléhez szükséges.

Bács ezt megígérte, Scheinberger pedig az ígéretet nemsokára igénybe is vette.

Scheinberger ez időtől kezdve a mai napig Bács Nándortól — amint az adótárnok vallja — összesen 57.000 forintot kapott, mintegy hét részletben. A hét tétel egyike a legnagyobb 33.000 forinttal szerepel.

Bács Nándor az általa elsikkasztott összegből a saját céljaira aránylag nagyon keveset fordított, s azt inkább eltékozolta, épen oly könnyelműen, mint amily könnyelműen elsikkasztotta.

Tisztviselőtársainak minden irás és kamat nélkül, úgy szólván első szóra adott kisebb-nagyobb összegeket kölcsön. S az a szomorú, hogy voltak akik ezt tudva, visszaélték a szerencsétlen ember meggondolatlansága, s jószívűségével.

Erre az időre esik Bács Nándor nyugdíjaztatása. Akkor nagy foku idegbajára való tekintettel kérte nyugdíjaztatását, amit meg is kapott.

Saját maga is bevallja, hogy a kisebb-nagyobb összegekben elsikkasztott 95.000 forint valósággal beteggé tette. Nem tudott enni, nem tudott aludni; minden megnyugvását, a mámorban kereste, mely csaknem állandóan urajta.

Vallomása után megkönnyebbülve sóhajtott fel:

— Csakhogy elmondhattam az én bűnömet; igazán megkönnyebbülve érzem a lelkemet, így, megszabadulva a rája nehezédő tehertől.

Bács különben kedélyesen fogta fel a vizsgálatot. Kihallgatása után egész cinikusán, ezekkel a szavakkal fordult Greén rendőrhadnagyhoz:

— Sajátságos... Ugyan hogy jöhettek rá a sikkasztásra? Igaz, hogy mi »sachtlistunk«, de azt olyan szépen csináltuk, hogy az valami

Persze, ha az urak az akták bámulak, akkor nem csodálom . . .

A tartóztatott Scheinberger.

osnak a vallomása alapján Gréen első sorban Scheinberger Mór tartóztatását látta szükségesnek.

Főfő tájban átment a „Széchenyi-árvé ház”-ba, hol már mindössze egy néhány vendég ült. Ott félrehívta Scheinbergert, felkérte, hogy jöjjön vele a városházára, néhány bizalmas szóra. Még utközben mit sem sejtett Scheinberger az esetről, mert folyton élcelődött a rendőrhadnaggyal, míg csak az inspekciós szobába nem értek.

Itt Gréen Nándor tudtára adta, hogy miről van szó, s kijelentette neki, hogy le van tartóztatva.

Egyszerre esett össze a szókra a nagy ember. Halálsápadtság ült ki máskor vörös arczára, s guanyoros ajkán megfagyott a mosoly. Am csakhamar nyugalmat erőltetett magára, s úgy kérdezte:

— Miért tartóztatnak le? Miféle „birbli” van megint készülében?

Gréen figyelmeztette Scheinbergert, hogy viselje magát komolyan, s azzal megkezdte kihallgatását.

Scheinberger Mór tagadja, hogy Bács Nándortól egy krajczárt is kapott volna. Azonban tagadásával szemben terhelő vallomást tesznek Bács Nándor és Király Géza.

Amellett bizonyít még, hogy a pénzt tényleg fölvette, mikép 1891-ben Scheinberger olyan szegény ember volt, aki csupán embertársai könyörületéből tudta összeszerezni azt az összeget, amellyel Soborsinba elutazott. Rá alig fél évre pedig már fitogtatta az ezreket, s gazdagságával dicsekedett.

Ezresekkel százask ellen.

Itt van mindjárt egy érdekes, jellemző epizód arra, hogy Scheinberger mennyire el volt látva pénzzel s ha elfogta a mánor, hogyan szeretett — urat adni.

Soborsinból való visszajövetele után történt, Kissé kaptos fejjel betért Wittmannhoz s hol bizonyára Bács csal lett volna találkozája. Ivott s később odaült mellé a mindenki iránt előzékeny vendéglős is.

A pénz került szóba. Scheinberger kihuzott belső szobából egy elegáns bugyellárist s nagy fennen odaszólt:

— Hallja! Ajánlok egy fogadást. Én itt, a hogy ülök most, annyi ezrest mutatok magának, a hány százast maga.

Wittmann csupa hecsezből belement a kísérletbe. Felszaladt a kasszához s visszajött, kezében egy csomó százassal. Aztán megkezdtek az olvasást:

— Egy százast

— Egy ezer . . .

— Két százast.

— Két ezer . . .

Igy ment ez harminchét ezer egymásután. Wittmann 37 százast szurte, Scheinberger ugyanannyi ezrest. Már ekkor Wittmann feladta a harczt s kerekén kijelentette, hogy neki se égen, se földön nincs több.

Scheinberger pedig egész nyugodtan belenyúlt a tárczájába s belemarkolt.

— Lássá — szólott — nálam még mindig van egy egész csomó ezres. . .

Pedig már akkor 37,000 forintot tul olvastak.

Scheinberger Mór.

Maga az öreg Scheinberger Mór mint alak is megérdemli, hogy véle foglalkozzunk.

Magas, vállas ember, erősen vörös arczal, mindig álmatlanságtól duzzadó, vérben uszó szemekkel. Vörös haja, bajusza és szakála az utóbbi időben egészen megöszült.

Scheinberger Mórnak általánosan ismert neve a „bilbli-kávés” volt, mert minden do-

logba beleártotta magát, s ahol csak lehetett galibát csinált.

Örökös vendégei között forgolódott, s azokat mulattatta zsidótárgyú élceivel, melyeket spezialis dialektusánál fogva jóízűen tudott előadni.

Életpályája sem érdektelen, legkivált azok előtt, akik benne csupán a jómódu embert tanulták megismerni.

Ezelőtt körülbelül tíz évvel került Aradra, ahol is egy kisebb éjjeli kávéházat nyitott „Bécsi kávéház” név alatt az öz-utczában. E helyiség volt gyűlhelye az éj pillangóinak, s a kórhelyös lényeknek, akik hajnal felé még egyet szerettek volna rugni az amugy is elcsiető, átvirrasztott éjszakán. Másként pedig a kártyások is előszeretettel frekventálták a kávéházat, mivel annak szobáiban a hazard-játékok nem hogy nem voltak tiltva, hanem hátrározottan felburjánzottak.

Néhány évig tartotta e helyiséget Scheinberger, zöld ágra azonban nem tudott vergődni, amit leginkább bizonyít az a körülmény, hogy barátai voltak kénytelenek részére adakozni, szegénységgel küzdő családját, s magát a végső nyomortól megmentendők.

Ezzel a pénzzel próbálkozott meg Scheinberger egy kis korosmát nyitni.

Csakugyan, kevés időre rá az Alsó-molnár utczában csinos czégtábla hirdette a „Falurossza” korosmájának a létezését. Ez a dicsőség sem sokáig tartott, s ekkor Scheinberger egy utolsó meddő kísérlet megtétele után eltávozott Aradról.

Az amugy is keveset érő, általa legutóbb létesített kis étkezdét becsukta, és Soborsinba telepedett meg, hol szintén üzletet nyitott.

Az ehhez való pénzt állítólag azzal szerezte, hogy Aradon szerencsével kártyázott még pedig olyan szerencsével, amelyet egynémelyek a saját ügyességük tolytán tetszésük szerint irányítanak.

Mindez azonban csak beszéd, amelyet bizonyítani époly kevéssé lehet, mint amennyire elhinni szükséges.

Tény azonban az, hogy most alig három-négy éve Aradra jöve, az addig felette szegénynek ismert Scheinberger Mór nál egyesek ezreket láttak, amelyeket ő maga is fennen fitogtatott, s dicsekedett velük. Ebben az időben bocsájtkozott Scheinberger nagy spekulációkba, ugyannyira, hogy azokkal méltó feltűnést keltett.

Vaggonszámra vásárolt babot, csiróksep-rőt, azonkívül nagymennyiségben borokat, hogy azokon tudva, nyereséget mutathasson fel. S daczára hogy vállalatai mindegyikénél tetemes veszteség érte Scheinbergert, mindazonáltal neki mindig volt pénze, s mindinkább kezdett a gazdag ember színében feltűnni.

Ezután bérelte ki a régi Steinitzer-kávéházat, mely egyike a város egrégibb helyiségeinek, s ezt „Széchenyi-kávéház” név alatt meg is nyitotta, sőt későbbben mellette egy kis sörcsarnokot létesített, melyet az intelligens közönség élénken látogatott.

S habár a vendéglős hirteleni meggazdagodása mindenkinek szemet szurtt, és sejtették hogy itt rejtélyes esettel állanak szemben, senki sen kutatta a valót, mely most azonban mégis ki fog derülni, világot vetve számos olyan dologra, mely eddig a megmagyarázhatatlanság szürke köpenyébe burkolódzott.

Hogyan gazdagodott meg Scheinberger?

Scheinberger Mórnak, a szegény városvégi kávésnak hirtelen és rejtélyes meggazdagodása sok embernek szemet szurtt akkor, midőn Scheinberger Soborsinból visszaérkezett s itt Aradon újból üzletet nyitott.

Találgatták, hol szerezhette oly rövid idő alatt a pénzt s ezzel kapcsolatban találgatták

azt is, miként kerül együvé az az össze nem illő társaság: Scheinberger Mór, Bács Nándor és Tenner Rudolf?

De volt egyéb rejtély is. Ez a három ur — valamennyi szegény ember — éjjel-nappal együtt dözölt, mulatott, pezsgőzött és soha nem jött ki a mánorból. Nótórius mulatókká váltak s győzte erővel, pénzzel mind a három.

Közbejött azután Bács Nándor kir. adótárnok nyugdíjaztatása s ezzel ismét egy újabb kérdés: miért penzionálták oly hirtelenül azt az életerős, férfikorának delén lévő tisztviselőt?

Ekkor még szilajabb lett a mulatás. Ott virradtak meg minden istenadta reggel a Széchenyi kávéházban, karikás, vérben forgó szemekkel, borgőzs fejjel, hogy a félbehagyott murit aztán tovább folytassák délig, reggelig. Az öreg Scheinberger heteken át le se feküdt. Ha elérte az álommal vegyes fáradtság, ledőlt jobb karjára a kemény asztalon s hátradőlve szundikált a zsibbasztó kávéházi zsongásban. Ez volt az ő pihenése, így aludt teljesen felöltözve mostanában.

Scheinberger és Bács, — ez a két név mindig együvé került és szolgáltatott alkalmat arra a kérdésre, miből győzik a tivornyát, honnét van az arra való, rengeteg pénz?

Sok verzió forgott erre közzájón. Némelyek tudni vélték, hogy a pénz elrongyolódott ezresekkel kerül ki. A királyi adóhivatal ugyanis a kopott papírpénzeket időközönként megsemmisítés végett felküldi az állampénztárnak. Ezt az expedíálást Bács végezte. A mint mondják, Scheinberger hamis ezreket szerzett, ezeket küldték fel Bécsbe s helyettök a kissé kopott lezresekkel forgalomba hozták. Odafönt Bécsben egyszerűen átlukasztották a pénzcsumót, a nélkül, hogy a hamisítást megnézték vagy észrevették volna. Így szerezték százezer forintot.

Persze ez csak olyan találgatás, jobban mondva képtelenség. Már az öreg Scheinberger talpraesettebben adta meg a választ egy kérdészködőnek:

— Hogyan gazdagodtam meg? Nagyszerű! Mikor a feleségem meghalt, egy kendőt találtam a derekára kötve. Ez a kendő tele volt ezresekkel. Innét van a pénzem. . .

Máskor meg azzal állott elő, hogy mikor Soborsinban tartózkodott, ott összeakadt egy duggazdag porosz báróval. Ezzel üzleti összeköttetésbe bocsátkozott s a szerencse kedvezéséből saját magának is rengeteg pénzt szerzett, közel százezer forintot.

Ma már nincs szükség ezekre a mesékre. Tudja egész Arad, honnét került az a bizonyos százezer forint.

Scheinberger, az adóreformátor.

Scheinberger mindig nagy „finanszkapaozítás” volt. Ezt, azt hisszük, a most történtek után, nem kell különösen bizonyítgatnunk, ámbár az a szomorú tapasztalat sokat le fog vonni saját maga előtt is az ő finanszkapaozításából.

1894. elején történt, hogy az öreg Mórios sürűbben összevonta szeméideit és sokkal többet gondolkozott, mint máskor. Izgatottan járt-kelt a Széchenyiben s bizalmas vendégeinek megsugta, hogy most „országos ügyel” foglalkozik.

— Van egy tervem — mondogatta — mely ha beütt, olyan titkot adok a Wekerle uraság kezébe, hogy megduplázza vele az ország jövedelmét. . .

Önmagát mindjobban belevonta az adóreformatori szerepbe. S nem nyugodott addig, míg az akkori miniszterelnök kihallgatáson nem fogadta.

Megkérte Rosenberget Károly dr. aradi ügyvédet, eszközöljön számára a miniszterelnöknek kihallgatást, mert örökké kár volna

az országra, ha Wekerlét bele nem avatja ter-
veibe. A kihallgatást megkapta s 1894. január
26-án Scheinbergert és Rosenberg dr.-t csak-
nyugyan fogadta a kormányfő-pénzügyminiszter.

Scheinberger adóreformatori tervét az
ügyvéd adta elő, kifejtve, hogy annak kereszt-
tűlvitele esetén az állampénztárnak a polgárok
legkisebb megterhelhetése nélkül évi egy
millió forinttal több bevétele
lesz.

A reformtervezet annyira komolynak és
valószínűnek látszott, hogy azt — állítólag —
Wekerle tárgyalás alapjául elfogadta.

Pár barátságos szó után a miniszterelnök
behívatta Lukács László akkori pénzügy-
miniszteri államtitkárt, kinek jelezte, hogy ez
ügyben február hó közepén a n k e t t e t fog-
nak tartani.

Hogy mi volt a lényege ennek az ország-
boldogító adóreformnak, máig sem tudni. Vál-
toztak az idők, változtak az emberek, We-
kerle, Lukács is letűntek a miniszteri székből
s ma már az öreg Mór is firtatja az ő ter-
vének sorsát.

80 helyett 4800.

Még csak nagyon kevesen emlékeznek az
esetre, pedig nem is olyan nagyon régen tör-
tént, s szerfelett érdekes.

Még a „Bécsi-kávéház” bérlője volt
Scheinberger Mór. Az öreg Vormittag
tag Adám, a leggazdagabb glogováci pol-
gár házában lakott, akinek hol fizetett, hol
nem, de azért az öreg nem mondott fel
neki.

Egy reggel bejött Vormittag Adám Arad-
ra, s felkereste Scheinbergert, aki nagy haj-
longva jött eléje, s alázattal egy kis szives-
ségre kérte az ő házigazdáját:

— Hogy lenne szives neki egy kis összegű
váltót zsirálni. Nem bizonyos, hogy benyújtja
azt a fizetés végett, csak az esetben ha szük-
sége lesz rá.

— Es mennyi értékű volna az a váltó? —
kérdezte Vormittag.

— Mindössze 80 frt.

— Csak? Ennyit szivesen.

Scheinbergernél készen volt a blanketta.
Mindössze ez volt még akkor ráírva: „80
Gulden östr. währ.” számokban és „Angen-
nommen, Scheinberger Mór.”

Az öreg Vormittag szó nélkül alányit-
totta két helyen.

S mikor aztán Scheinberger magára ma-
radt, csinált a váltón egy kis korrekciót. A
80-as elé írt egy szerény 4-est, utána pedig
egy mit sem mondó 0-át. Így lett a 80 frtból
4800 frt.

Erre a váltót annak rendje és módja sze-
rint kitöltötte „Viertausend und
achtundert Gulden”-ról, beadta a
takarékba, hol azt Vormittag, a duggazdag
glogováci sváb aláírására szó nélkül kifizették.

Jött azonban a lejárat napja. Kellett volna
fizetni. Scheinberger meg se mozdította a fülét.
Ovatoltak. Előfogták Vormittagot, a ki szemeit
meresztve nézte a váltón a jól megazaporodott
80 frtot.

Ebből a „kis” korrekcióból törvényszéki
tárgyalás lett. Scheinberger fődözte magát
azzal, hogy a váltón Vormittagé az aláírás.

— No nem? Esküdjék meg, hogy nem-e
az ő aláírása.

Ő meg megesküdött arra, hogy mikor
Vormittag aláírta a blankettát, az már akkor
4800 iorintról szólt.

Denique: nem lehetett bizonyítani és
Scheinbergert — felmentették.

Ma a története annak, mint lett a 80
frtból 4800.

Király Géza letartóztatása.

Az eset bővebb megvilágítása végett a
rendőrség szükségessé látta, Király Géza

letartóztatását is. Ezért Greén Nándor kikü-
ldötte Kovács Antal segédtestét a parancs
teljesítésére.

Kovács Antal és két detektív még az éj
folyamán Király Gézának Flórián-utca 14.
szám alatti lakására hajtottak, hol Királyt fel-
költötték, majd felhívták, hogy kövesse őket a
rendőrségre.

Király Géza neve már nem ismeretlen a
kronik skandalóiban, amennyiben ő volt az
őrült Benza Lajos gondnoka, s a szegény,
tehetetlen emberrel elkövetett dolgai annak ide-
jében élénk beszéd tárgyát képezték. Időközben
Benza meghalt, Király Géza pedig letűnt a sze-
replés színteréről, hogy annál nagyobb arányok-
ban jelenjék meg ott utólag.

Király Géza a kihallgatás során türelmes
önbeismerő vallomást tett. Beismerte, hogy tu-
domással bírt Bács Nándor sikkasztásáról.

Feljelentést azért nem tett, mert Bács min-
dig biztatgatta, hogy a pénzt visszateszi a pénz-
tárba.

Ő maga a 95000 forintból tudtá-
val egy krajczárt sem kapott, csu-
pán egy 3000 forintos kölcsönt, de
hogy a nevezett összeg a Bács ál-
tal elsikkasztott pénzből lett vol-
na, arról nem volt semmi tudom-
ása.

Greén Nándor a vallomás után Király Géza
letartóztatását kimondotta, s őt zárkájába ki-
sértette.

Elfogatás éjféli után.

Ejféli után két órakor kiadta Greén
Nándor az elfogatási parancsot Tenner
Rudolf ellen is. Ot Szent-Pál-utca 8. szám
alatti lakásáról hozták fel a városházára.

Tenner Rudolf a kihallgatás során beismer-
te, hogy ő Bács Nándortól 5000 forintot kapott.

Ebből saját céljaira felhasznált 2000 forintot, 3000 forintot
pedig Robitsek Lajos aradi ga-
bonaügynöknek adott át felhaszná-
lás végett. A 3000 forintból 1000 for-
rintot személyesen adott át Robitseknek, 2000
forintot pedig postán küldött el neki, hogy
az üzletet csinálhasson, illetve az összeggel
nyerészkedjék.

Egyebekben Tenner nyugodtan viseli ma-
gát, s csendes megadással várja további
sorsát.

Czeglédi Mihály letartóztatása.

A reggeli órákban kísérték fel a városháza-
ra Czeglédi Mihály kir. adóellenőrt, aki
bágyadtan válaszolt a hozzá intézett kérdé-
sekre.

Tagadja, hogy tudomása lett volna Bács
Nándor sikkasztásáról.

Greén Nándor azonban tekintve, hogy
Czeglédi mint ellenőr vezeti a könyve-
ket, s így a hiányról feltétlenül tudomással
kellett bírnia, őt letartóztatta, s viz-
sgálati fogságba helyezte.

A letartóztatott Robitsek.

A Tenner Rudolf révén érdekelt Robit-
sek Lajos aradi gábonaügynököt a délutáni
órákban tartóztatta le a rendőrség.

Ő beismeri, hogy kapott Ten-
ner Rudolftól 3000 forintot, hogy
azon gabonát és sertéseket vásároljon, nyere-
ségre való eladás végett. Ő az utasításhoz ké-
pest járt el, de szerencséje nem lévén, nem
csak hasznát nem mutatótt fel,
de a tőkét magát is elköltötte.

Hogy Tenner kitől kapta a pénzt, s mi-
lyen pénz volt, a melyet reá bizott, aziránt
nem érdeklődött.

Greén Nándor Robitseklet mindazáltal
letartóztatta.

A kamarás elfogva.

Mindenki ismeri Bérczy Alajost, a vá-
rosi kamarást, a kávéházak és vendéglők e

megszokott alakját, annyival inkább meglepett
mindenkit a hír, hogy az aradi adóni-
vatalnál elkövetett 95,000 frtos
sikkasztásban ő is bűnrészes-
séggel van vádolva.

Tegnap délután három órakor, mint ren-
desen, hivatalába jött a kamarás. Alig tett
azonban néhány lépést a városháza kapuja
alatt, midőn két titkos rendőr utját állotta, s
felszólította őt, hogy kövesse.

Innen Greén Nándor elé vezették, aki
megkezdte kihallgatását.

Bérczy Alajos tagadja, hogy Bács neki egy
krajczárt is adott volna; ő Bács vallomását
csupán a nevezett egyen folytonos ittás álla-
potának tulajdonítja.

Mindazáltal, — tekintve, hogy Bács
Nándor türelmes és őszinte vallomást tett,
s hogy Király Géza is tud a Bérczynek
adott összegről, tekintve továbbá, hogy Bács-
nak minden előbbi állítása valónak bizonyult
feltételezhető, hogy való Bérczyre vonatkozó
vallomása is, s épen ezért Greén
Nándor őt is letartóztatta.

Hivatalos kulcsait elvették az öreg Bérczy-
tól, s bekisérték a zárkába. Az esetről pedig
jelentést tesznek a polgármesternek.

A letartóztatottakat Greén Nándor a föld-
szinti zárkákban, s az őrmesteri szobába he-
lyezte el, hol mindaddig ültek, míg az ügyész-
séghez be kísérték őket.

A házkutatás.

A tegnapi nap délelőttjének folyamán
Greén Nándor tüzetes házkutatást tartott
Scheinberger Mórnak Fő-ut 1. szám
alatti lakásán, hol nagymennyiségű iratokat
talált, amelyek Scheinberger Mór vagyoni vi-
szonyaira vonatkoznak.

Mikor a titkos rendőr bezárta a lakás aj-
taját, ott benn csukló zokogás hangzott fel.

A gyermekek siratták el szegyenüket,
melyet örökségbe kaptak az apjuktól.

A Széchenyi kávéház.

A városházával szemben, Bogdán Virgil
dr. országgyűlési képviselő kétemeletes házának
földszintjén van a mai Széchenyi-kávéház mely
vendéglővel van összekapcsolva s a melyben
Scheinberger Mór a gazda.

Ez a kávéház Aradnak egyik legrégebbi szór-
akozóhelye. Bauer, Wittmann s még az
előbbi bérlők ugyszólván egymásnak adták át a
törzsvedégeket, kik bámulatos kitartással jelentek
meg az ősi asztalnál s szelid pikoló mellett
beszélgettek a napi eseményekről. Törvényszéki
bírák, megyei és városi tisztviselők, a társadalom
legelőkelőbb tagjai foglaltak helyet az egyik asz-
talnál, hol úgy össze voltak egymással szokva
évek hosszú sora óta, hogy talán más helyen, más
társaságban nem is esnék már nekik jól a meg-
szokott ebéd utáni komocsió. Maga s főpinczér,
Jordán Ferencs, meg a margór is ennek a
kávéháznak a veteránja. A margór jó nyolcvanas
s emberemlékezet óta ő szolgált a billiárdozók
keze alá. Öreg itt minden: helyiség, butor, fel-
szerelés, csak a — kassziró fiatal, ki ugyancsak
sokszor változik.

Est az öreg kávéházat vette át Scheinberger
Mór, öreg alkalmazottjaival, öreg és ifjú törzs-
vendégeivel s folyton változó kassziróval egy-
temben. A „cség” nem az ő nevére ment: leg-
idősebb leánya, Etelka a bejegyzett tulajdonos.
A helyiséget renováltatta, a miért annak idején so-
kat ki kellett állania az ósrégiességhez szokott törzs-
vendégektől.

De csinált még egy újítást. A kávéházon aj-
tót töretett s egy négy láb hosszú és két láb szé-
les, ökölnyi tereben bodega-szerű vendéglőt, ille-
ve sörcsarnokot nyitott. Nagyon jól ment eleinte
ez a kis „sörforrás”. Hatalmas jégszekrényben áll
a csapraütött hordó, melyből a közönség szemelát-
tára eresztették poharakba, krighikbe a habozó ár-
palét. S dicséretére legyen mondva a tipikus
„birbli-kávés”-nak, söre mindig kitűnő melyre,
meg egy kis gáblira ugy déltájon szivesen lesza-
ladtak a közeli hivatalokból a tisztviselők. Olykor-
olykor az öreg Scheinberger legbensőbb „barátai”
közül is megjelenik egy-egy s nagy titkon összesug
a gazdával, ki örökké megszokott helyén, a sarok-
nál ül s vissza a szót, vagy pedig marcsona arccsal,

mozgó a só ajkakkal bámul bele az üres levegőbe.

Ilyenkor mesélte el nagyratörő terveit. Hogy megveszi az Arad-Él-házat s annak telkén olyan kávéházat és nyári mulatóhelyet épít, melynek ninos párja a fővárosban sem. Majd a csanádi palotának a József főherceg-utra néző pincze helyiségét szelme ki s itt szándékozott már a közel jövőben bodegát nyitni. S „barátai“, meg a közönség hallgatták az ő szepora, viczes beszédét. A törzsvendégek csak arra voltak kíváncsiak, vajjon az öreg Mórincz hol fogja venni mindehhez a pénzt? Suttogtak gyanus dolgokról, de mind-máig nem tudott senki „barátain“ kívül pozitív adatot „mesélni“ Scheinberger hirtelen meggazdagodásáról. Ma már tudjuk az összefüggést.

A „Széchenyi“ kettős helyisége tegnap nagyon csendes volt. Különben is az utóbbi időkben hanyatlani kezdett az ület, miről az öreg Mórincz sokszor panaszkodott. Nyomasztó levegő üli meg az öregei lokalitást s az elmaradhatlan törzsvendégek a szelid kapuzó mellett suttogva, szörnyű ködve és fejcsóválva beszéltek meg a szenzációs „eset“ részleteit, e helyen — utójára . . .

A törzsvendégek értekezlete.

A Széchenyi-kávéház törzsvendégei tegnap délután szakítottak az ősi tradícióval. Bármi nehezükre is esik ott hagyni a megszokott, bizalmas asztalt, a történetek után nem szándékoznak tovább a Széchenyibe járni.

Tegnap a legidősebb törzsvendég elnöklése alatt formális értekezlet tartottak, melyen kimondották, hogy a Széchenyivel szakítanak s törzsasztalukat a szomszéd Weyer-kávéházba helyezik át.

Érdekes, hogy az értekezlet elnöke huszonnyolc esztendőn át ott pikkolózott az öregei törzsasztalnál.

A kir. ügyészségnél.

Greén Nándor rendőrhadnagy még a délután folyamán betejezte az elővizsgálatot. A jegyzőkönyvet s a vallomásokat aláíratta, mellékelte hozzá a Scheinberger Mór lakásán talált iratokat, melyek a vádlott vagyoni viszonyaira vonatkoznak, s melyeket a nála megejtett házkutatás alkalmával találtak, azután az egész iratcsomót áttette a kir. ügyészséghez.

Ugyanekkor ide kísérték a letartóztatott vizsgálati foglyokat is.

Egyenkint, bérkocsin vitték át őket. Egy detektiv ült mellettük. Legutoljára Bácsot vitték. A kocsit, — mely egész délután a rendőrség és az ügyészség közt közlekedett, — állandóan nagy, kíváncsi közönség kísérte s nézte a letartóztatott emberek kiszállását, átadását. Valamennyit az ügyészségi börtönökben helyezték el, mivel a vizsgálati fogságban lévőkre alkalmasabb helyiség nincs.

Scheinberger például abban a csel-lában ül, a melyikben a silyngyiaiket tősgyilkosság tette se hűsít.

Az ő ügyvédje Rosenberg Károly dr. lesz.

A kínos, szenzációs ügyet Köller János vizsgálóbíró vezeti tovább.

Szabdlábra helyezések.

Öt óra jóval elmúlt midőn az összes előnyomozati iratok a vizsgálóbíró kezébe kerültek, ki is azonnal hozzá fogott azok áttanulmányozásához és megidézte magához a rendőrség által előállítottakat. Ezek közül azután nyomban feltételelesen szabdlábra helyezte Czeglédi Mihály adóellenőrt, Robitsék Lajos keresk. ügynököt és Bérczy Alajos városi kamarást.

IDÓJÁRÁS.

Legnyomas: reggel 7 órakor 757.3 milliméter, délután 2 órakor 760.3 milliméter. Hőmérsék: reggel 7 órakor C° + 10.5, délután 2 órakor C° + 11.7. Szél iránya és ereje: reggel 7 órakor DK 5, délután 2 órakor EN 5. Felhőzet: reggel borult, délután borult, esik. Csapadék az utóbbi 24 órában: 0 milliméter.

IDÓJOSLAS.

A központi meteorológiai intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható:

— Október 6. —

Változó felhőzet. — Hűvös. — Helyenként csapadék. — Szeles.

HIREK.

Október 6. Vasárnap. Róm. kath. naptár: Olvasó ünnep. — Protestáns naptár: Olvasó ünnep. — Izraelita naptár: Chol Hamoe. — Görög-keleti naptár (szeptember 24.): Tekia. — A nap két 6 óra 7 perczkor, nyugszik 5 óra 29 perczkor.

Október 7. Hétfő. Róm. kath. naptár: Jusztina. — Protestáns naptár: Jusztina. — Izraelita naptár: Chol Hamoe. — Görög-keleti naptár (szeptember 25.): Frozina. — A nap két 6 óra 9 perczkor, nyugszik 5 óra 27 perczkor.

Szabadságharozl emléktárgyak országos mazenma (színházépület II-ik emelet) nyitva van mindennap délelőtt 10—12 óráig, délután 2—5 óráig. Bemenet díjtalan.

Kölcsény-könyvtár nyitva van szerdán és szombaton 8—4 óráig és pénteken 11—12 óráig. Helyiség: Polgári iskola, földszint.

— **Ováció az aradi főrabbinak.** Rosenberg Sándor drt, a tudós és hazafias aradi főrabbit az ország minden részéből melegen üdvözik azért a bátor és egyenes nézetekért, melyet a vegyes házasságok egyházi megáldásában vallott s melyért egynémely maradi zsidók nem átalották őt a sajtóban is meghurcolni. Töb-bek közt itt közöljük a szentgothardi izr hitközség meleg táviratát:

„A vegyes házasságok egyházi áldásának megadása körül vallott nézetét elfogadva, nemes emberi szeretettől áthatott hazafias fellépéséért köszönetünket küldjük s kívánjuk, hogy már is megtámadott személye az ebbeli küzdelemben a győzelmi palmaág osztályosa legyen. Hiszen mi a korrall nem csak haladni törekszünk, hanem vallásunk megőrzésére igaz magyarok akarunk maradni. A szentgothardi izr. hitközség elöljárósága nevében Philip-elnök.

— **Közigazgatási bizottsági ülések.** Arad-megye és Aradváros közigazgatási bizottsága holnap, hétfőn tartja meg október havi rendes ülését. A megyénél délelőtt 9 a városnál délután négy órakor veszi kezdetét az ülés, melyre a két bizottság tagjait e helyen is figyelmeztetjük.

— **Károlyi Tibor gróf betegsége.** A napokban az a hír volt elterjedve, hogy Károlyi Tibor gróf, a főrendiház alelnöke, súlyosan megbetegedett. Mint értesülünk, a gróf állapota korántsem volt oly aggasztó, mint azt beszéltek. A gróf néhány nappal ezelőtt, parádi birtokán tartandó vadászatra utazott. Mielőtt azonban elutazott volna, már gyöngének érezte magát s mikor Parádra ért, oly rosszul lett, hogy ágyba kellett fekdnie. — Rögtön táviratoztak Budapestre a pipa-utoza 29-ik számú palotába a grófnénak, a ki a távirat vétele után azonnal vonatra ült s Parádra utazott beteg férjéhez. — Mikorra megérkezett a grófné, férjét már jobban találta s miután néhány napi tartózkodása alatt a gróf állapota teljesen megjavult, visszautazott Budapestre. A gróf egészsége annyira helyreállt, hogy tegnap már a vadászaton is részt vett.

— **Az arad-csanádi öntöző csatorna** — a mely az alföld mezőgazdaságára nézve valóságos áldás leendő — mint a „Vizügyi és Hajózási Közlöny“ írja, — a létesülés stádiumába jutott. Az érdekeltek megalakították a társulatot és a földmívelésügyi miniszterium műszaki tanácsa már felül is bírálta az aradi kulturmérnöki hivatal által kivitelre készített terveket. A tanács megfelelőnek látta a tervbe vett másodperozenkinti 10 köbméternyi víztömeg kivezetését. Tekintettel azonban arra, hogy a tervbe vett 500 kilométert kitevő csatorna hálózatához és az általa dominált nagy területhez viszonyítva a másodperozenkinti 10 köbméter sokkal kisebb víztömeg és az általa

öntözhető 20,000 hold pedig sokkal kisebb terület, hogysem ily tetemes befektetést indokolna, a tanács véleménye oda konkludál, hogy az öntöző főcsatorna egyelőre Pauliatól az ötvenesibukóig építtessék ki és onnét a szárazér vonalán az arad-pécskai csatornán vezetődjék vissza a Marosba. A mellécsatornák közül egyelőre csak a bugyéri-csatorna építtessék ki; a többi mellécsatornák pedig a jelentkező területek fevéséhez és nagyságához mértelen lennének tervezve. A samson-pátfalvi csatorna mentén, nemkülönben a mezőhegyesi határ alatt fekvő területeket pedig a mezőhegyesi élővízcsatorna által kellene öntöző vízzel ellátni. Egyelőre csak 5000 kat. hold öntözést véve alapul, a főcsatorna 1.200,000 frtba kerülne, a mellécsatornák és lecsapolók 200,000 frtba. A főcsatorna költségeiből egy kat. holdra 60 frt, a mellécsatornákéból 20 frt megterhelhetés esne. Az érdekeltség az állam hozzájárulására is számít.

— **Egy heczcz-káplán Aradmegyében.** Megyénk területe eddig meg volt kímélve az ugynevezett heczcz-káplánoktól, akik politikai és telekezeti izgatással szokták megzavarni a lakosság közötti jó egyetértést és békés viszonyt. Most már van ebből a fajtából is. — Mint ugyanis biztos helyről értesülünk Desewffy Sándor csanádi megyés püspök Simándról áthelyezte Glogonra Mihályffy Gyula plébános-helynököt, ki az egész község szeretetét bírta s ki az egyháznak tartozó kötelemeket mindig össze tudta egyeztetni a lakosság érzületével s ezzel elejét vette a telekezeti surlódásoknak. Mihályffy helyébe a püspök Székrenyi Lajost, a hirhedt glogoni papot helyezte át, kinek viselt dolgait az újságok nemrégiben és többször is szellőztették. Reméljük, hogy a simándi új plébános-helynök elődje példáját fogja követni s alább hagy ugrándozásával, amivel nálunk, a heczcz-káplánokról még eddig megkímélt talajon, különben is aligha fog valamit elérni. — Székrenyi urnak működését illendően szemmel tartjuk.

— **Az első vegyes házasság kihirdető lapja** tegnap jelent meg az aradi állami anyakönyvvezető hirdetési tábláján. A vőlegény Varnis Ernő aradi asztalos, róm. kath. vallású, a menyasszony pedig Voticzki Borbála varrónő, izraelita.

— **Az aradi milleniumi naptár szerkesztőkiadó, Szöllősi István és Vass Géza,** tisztelettel felkéri mindazokat, kiknél a néptárra előfizetési iverk vannak, hogy ezen iverket az előfizetési összeggel együtt a szerkesztők címére (Arad-csanádi palota) okvetlen eljuttatni kegyeskedjenek.

— **Mária-Radna jubileuma.** A híres bucsujáró helynek, Mária-Radnának, ma folyik le a 200 éves jubileumi ünnepélye. Az ünnepélyességek már a tegnapi nappal kezdődtek. Mint levelezünk távirja, óriási nép van odakint, különösen Aradról, Szegedről, Makóról, Temesvárról, Vingárról s az ország legmesszebb vidékéről is. Az államvasutak külön vonatán ma szintén sokan fognak átrátni. Tegnap reggel 8 órakor Kun László kanonok magyar szent beszédet mondott, utána Desewffy Sándor megyés püspök megszentelte a remek új főoltárt, utána pedig nagy misét pontifikált. Délután magyar, német és szláv nyelvű szent beszédeket tartottak, este pedig a mária-radnai kegyképet óriási körmenettel és harangok zugása közt levitték a Lourdesi kápolnába, hol egész éjen át virasztó imákkal őrzik. A mai és holnap napok programja a következő:

Október 6-án: Vasárnap. Délelőtt fél 8 kor: Desewffy Sándor püspök csendes miséje. 8-kor: Német szent beszédet tart

Hemmen Ferencz, kanonok; utána levoaulás a Lourdesi kápolnához. 9-kor: Ünneplésy körmenet a kegyelmi képpel. A templomba fölerkesve, a kegykép okmányilag hitelesítettik és az új föltárra felhelyeztetik. Ezt követi Djessewffy Sándor csanádi püspök föpásztori szöszata. Ezután: Ünneplésy pontificális nagy misét mond dr. Schlauch Lőrincz bibornok, közben magyar szentbeszéd lesz, tartja dr. Wolafka N. v. püsp. Délután 3-kor: Ünneplésy vecsernye. 5-kor: Szlav szentbeszéd s ünneplésy litánia.

Október 7-én: Hétfőn. Dél előtt 5 órától kezdve minden órában nagy mise. 9 órakor: Ünneplésy pontificális nagymise és hálaadó Tedeum, szentségáldással.

Magas vendég Aradon. Főmagasságu Schlauch Lőrincz Nagy-Várad nagytudományu bitoros-püspöke tegnap délután 4 órakor városunkba érkezett. Ugylátszik teljes inkognitóban akart utazni Aradon keresztül a radnai kegyeletes ünnepekre, mert a vasutnál Csák Czirjék rendfőnökön kívül senki sem tudott érkezéséről. Az erdélyi gyorsvonat indulásáig, hét óráig a minorita rendházban a rendfőnök vendége volt, hol értesülésünk szerint az időt igen kellemesen töltötte. A rendfőnököt annak idejében ő szentelte áldópappá s a regyurasága alatt álló szilégyszomlyói gymnasiumban ugyan csak ő volt az intézet igazgatója. A minden tekintetben kiváló, nemeslelkű, tudós főpap társaságában voltak még: Bunyitay Vincze és Radnái Farkas kanonokok és Fetsér Ferencz titkár, kik a várost és Uj-Aradot is megtekintették.

Aradváros közlekedésügyi bizottságának tegnap délután kellett volna ülésezni Vargass Lajos tanácsnok elnöke alatt. Az ülés azonban hétfőre maradt el, mikor majd tárgyalni fogják az aradi közuti vasuttársaságnak a tanácshoz intézett kérvényét, illetőleg beadványát a lóvasúti pálya kiterjesztésére vonatkozólag.

A hazafias főrabbl. Rosenbergs Sándor dr. aradi főrabbl a király névünnepeén igen szép magyar beszédet mondott ő felségéről. Hasonlólag tegnap, a vértanuk emlék-ünnepeén. Mindkét nap szufolásig megtelt a szinagóga.

Tizenkét „renegát.“ Az aradi román román püspöki tanító-képezdeből, mint irtuk volt, 12 ifju kilépett s átment a magyar állami tanítóképezdebe. A „Tribuna“ és „Gazeta“ nagy átkozódások között közlik most a neveiket. A 12 ifju a következő: Martin János, Kordos István, Popescu Romulus, Muresán Sándor, Orlakán Tivadar, Mokutza Karácsony, Halmagyán János, Munteán Demeter, Nadra György, Paguba Gyula, Udrescu Miklós és Munteanu Pál. — Nagyon okosan tették az itt felsorolt ifjak, hogy átjöttek a magyar intézetbe, itt legalább hazafiságot tanulnak s okleveleik alapján tisztességesebb tanítói álláshoz jutnak.

Egy apátkanonok kftüntetése. Dessewffy Sándor püspök Dobó Miklós apátkanonokot püspöki pro-vikáriussá nevezte ki. A csanádi egyházmegye e jeles főpapjának kftüntetése bizonyára osztatlan rokonszenyre fog találni az egész délvidéken, hol széles körökben tisztelik Dobó apátkanonokot kiváló hazafiságáért, a börtögyek iránti meleg érdeklődéséért és papi erényeieért.

Az aradi kerékpár club ma délután Szépfalura kirándulást rendez. Távoltság oda és vissza 35.6 km. — gyülekező d. u. 2 órakor a Baross parknál. Vendégek sport-szerű ruhában szivesen láttatnak.

Ellenőrzési szemle. A tartalékos honvéd legénység ellenőrzési szemléje tegnap délelőtt ment végbe a Kossuth-utcai honvédiaktanyában. A szemlén a tartalékosok nagy számban jelentek meg.

Változások a csanádi egyházmegyében. Dessewffy Sándor csanádi megyés püspök kinevezte Nagy Lajos kovácsházai nyug. plébánost tb. esperessé. Helynöki minőségben

rendeltettek ki: Annan Mihály Ujlakra, Michon Mátyás Peregre, Neurohr Mihály Kovácsházára, Köller Lajos Végházára, Lokai-csek Fülöp Módosra és Dudra A. Tóbarra. A káplánok közül Karácsony István Csókára, Lengyel József Szeged Rókusra, Teffert Ferencz N.-Beeskerekre, Bieber Albert Lippára, Paki Péter és Beoske Ernő Pécskára, Farkas Szilárd Makóra, Zsided Sándor O Bébára. Prileszky Zoltán Szakálházára, és Schütz Miklós Török-Becsére helyeztetett át.

Iskolai ünneplés. Október 6-át megülték Városi Gizella helybeli nevelőintézetének növendékei is. Számos szülő és tanügybarát jelenlétében hazafias szavallatokkal és dalokkal áldoztak a 13 vértanu emlékének.

Övönő választás. Szemlakon — írja levelezőnk — a községi övönő választás folyó hó 7-én lesz megejtve. Az eddig beérkezett pályázatok közül legtöbb kilátása van ezen állás elnyeréséhez Vargha Irma kisasszonynak, Vargha Karoly Szemlak község róm. kath. tanító leányának.

A gőzgépközlekedés és kazánfűtők aradi vizsgáló bizottságának folyó évi október havi vizsgálatok 12-én fognak megtartatni. Jelentkezni lehet 11-én déli 12 óráig az aradmegyei állami építészeti hivatalnál József főhercege-utoza 7-ik sz. I. em.

Figyelemreméltó. Van szerencsénk a n. é. hölgyközönség becses tudomására hozni, hogy Faludi Istvársa elsőrendű budapesti özeg képviselője Liptai Emil Aradra érkezvén a Fehér kereszt szálloda I emeleti 11. számú szobában párisi toilette modelleket, valamint legújabb szövözeteket és díszítéseket állított ki. Ez kedvező alkalmat nyújt a hölgyközönségnek olcsón vásárolni.

Sütő József

üveg-, porcellán-, képkeret- és lámparaktár.

ARAD

Forray-utca 2c. sz. alatt.

Van szerencsém a tisztelt közönség becses tudomására hozni, miszerint az össi évad közeledtével üzletemet egészen ujjonnan felszereltem s e szakmába vágó cikket nálam a legolcsóbban lehet jbeszerezni, mivel itt a mellék utcában kevesebb a kiadásunk és azonfelül üzletemet egészen sajátkezűleg vezetem, ezért is kérem a t. közönséget üzletem megtekintésére. Tévedés elkerülése végett egy piros kerti golyó van az üzlet ajtaja fölé függesztve

ÁRJEGYZÉK:

6 személyre díszes ebéd készlet 8 frttól 30 frtig.
6 személyre díszes tea készlet 4 frttól 12 frtig.
6 személyre díszes kávé készlet 4 frttól 10 frtig.
6 személyre díszes mokka készlet 5 frttól 10 frtig.

Finom porcellán mosdók fél áron.
A legdíszesebb majolika mosdók nagy választék.
Zemánczozott vaspleh edény.
Kés, villa, kanál olcsó áron.
Vendéglősök nálam a legolcsóbban vásárolhatnak.
Sokféle cikket van, mely olcsóbb nálam, mint az árveréseken.
Uj házassulandók részére ajándék tárgyak nagy választékban.
Vendéglősök részére koronával ellátott hiteles üvegek kaphatók.

Tisztelettel:

Sütő József.

Ugyanotti egy tanuló 1 forint heti fizetéssel felvétetik, egyebet nem kap.

GYÁSZROVAT.

† Avarfy Gizellának elhunytáról vettük őszinte részvételt az alábbi gyászjelentést. Özv. Avarfy Ferenczné a saját, valamint Dr. Avarfy Károly, Avarfy Gyula és családja, Dr. Avarfy Imre és családja, Avarfy Ferencs és családja, ugy Avarfy Géza nevében is mély fájdalommal tudatja leánya Avarfy Gizellának, 1895. évi október hó 5-én, déli 12 órakor, rövid szenvedés után, életének 44-ik évében a Mindenható rendelkezéséhez képest történt gyásos elhunytát. A megboldogult földi maradványai f. évi október hó 7-én délután fél 5 órakor fognak Ferencz-tér 3. számú házból a helybeli közsirkertben örök nyugalomra té-

etni. Az engesztelő gyászmise áldozat pedig: t. évi október hó 9-én, d. e. 9 órakor fog a t. Minorita-atyák szentegyházában az egek Urának bemutatatni. Nyugodjék csendesén! Arad, 1895. október 5.

SZÍNHÁZ, IRODALOM, MŰVESZET.

A színház műsora:

Vasárnap (október 6.) Délután fél helyárrakkal: Budapesti ostroma, Este: A veresapka, népszimnő.
Hétfő (október 7.) Téli apó, 1-felvonásos újdonaság.
A parasztszűcsület, opera.
Kedd (október 8.) Nőuralom, vígjáték.
Szerda (október 9.) Sarah grófnő, dráma.
Csütörtök (október 10.) Szegény Jonathán, operette.

Péntek (október 11.) Két Champagnol, operette. Előszőr.

Szombat (október 12.) Két Champagnol, operette. Másodszor.

Vasárnap (október 13.) Délután fél helyárrakkal: A koldusdiák, operette. Este: A szókimondó asszonyosság, szimnő.

Lili.

— A második operette. —

Elég üres hely maradt a tegnapi színházi előadásán a színházban, pedig Lilit adták, Hervé Liliét.

Lehet — bár nem akarjuk feltételezni — hogy azok kik elmaradtak, okultak Pálffy Nina vikomtján; azok pedig kik eljöttek lehet hogy kíváncsiak voltak arra, hogy vajjon ezt hogy játssza meg.

És most ott állunk, miszerint kimondjuk, hogy Lilit mi másképp láttuk megjátszani — nem Küry Klára Lilije kísért e kijelentésünknel — a régi világ primadonnáitól, és hogy családásunk csak újabb adalék ahhoz, mikép Pálffy Nina nem képes betölteni az aradi színház első primadonnai szerepkörét.

Hová törpütek a nagy Hervé sziporkázó dallamai, melyek Lilit mindig örök ifjúvá teszik és hol maradt az ifju lányka ártatlan szerelme, hol a családott szerelmű asszony visszatért szenvedélyének vétkecs botlásában is izgató pikantériája és a nagymama visszaemlékező szerelmének bájos jelenete?

A közepesenél jóval alantasabb alakítást mutatott be Liliben Pálffy Nina, kinek második fellépése határozottan rontott az esőnek némi sikerén.

Saint Hypothése vicomte-ot idén Balassa helyett Foriss Pista játszotta más fel-fogással ugyanolyan hatással. Megjegyzésünk csupán az, hogy míg Balassa szerepének elején volt jobb, addig Foriss az utolján brilirozott.

Az ujjak közül Gyöngyi Izso volt jó, kinek különösen természetes játéka volt hatással; Tóth Elek kis szerepében erősen állt. Hunyadi mintha felejtett volna tavaly óta. Jobban láttuk már tőle.

Végül egy alázatos kérelmet intézünk a rendezőséghez: az isten szerelméért miért szabnak olyan rövid felvonás közöket?

A boldogtalan színházlátogató alig bir vacsorázni szünet közben, alig bir utána a cukrázdában pár süteményt elfogyasztani, de szivart reá eszini már alig jut idő, igazán rettenetes ez a sietség. Aztán még ehhez az is járul, hogy nem is jelzik a felvonás kezdetét!

* Színházi hírek. Hétfőn Szalóky Elek bájos dramoletteje kerül színre a „Téli apó“ mely nagyváradi premierje alkalmával mély hatást gyakorolt. A poetikus apróság szerepeit Novák Irén, Gál, Tompa és Balassa fogják játszani. Ezzel együtt adják Mascagni világot járt erőteljes kis operáját a „Paraszt-becsület“ mely három év óta nem került itt színre. Santuzza drámai szerepét Sugár Aranka fogja énekelni, Lolát pedig Gergely Gizella. A többi szerepeket Sz. Barts, Mezey és Hunyady játsszák.

TÁVIRATOK.

A király Zágrábban.

Budapest, október 5. (Saj. tud. táv.) Khusen-Héderváry Károly gr. horvát bán tegnap Budapesten volt és hosszasan tárgyalt Bánffy Dezső b. miniszterelnökkel a király zágrábi utja alkalmából. Altalában az egész zágrábi ut programját a magyar kormány előterjesztései szerint fogadták el illetékes helyen.

Mint tudvalevő, ő felsége Gödöllőről fog Zágrábba utazni,

Egészen megbízható forrásból arról értesülünk, hogy a király zágrábi tartózkodása alatt nagyon fontos politikai enuncciációk is lesznek. Különösen érdekes és fontos lesz az, amelyet a küldöttségek fogadtatása alkalmával a király a közigazgatási küldöttségnek fog felelni.

A külügyminiszter czime.

Budapest, október 5. (Saj. tud. táv.) Mint értesülünk a holnapi naptól fogva megszűnt jogosult lenni az a panasz, melyet a magyarok gyakran emeltek, hogy t. i. a külügyminiszter czime sem a kiegyezésnek meg nem felel: nevezetve ő cs. és kir. külügyminiszternek, de sokkal gyakrabban a császári ház miniszterének. A holnap megjelenő hivatalos lapot ugyanis (ugy a magyar, mint az osztrák) a király aláírásával Goluchowski gróf külügyminiszterhez intézett legfelsőbb kéziratot fognak közölni, mely a belügyminiszter czimét megállapítja, még pedig úgy, hogy az a közjogi viszonynak teljesen meg fog felelni.

Az osztrák kormány.

Budapest, okt. 5. (Saját tud. táv.) Az osztrák kormány hivatalba lépéséről tegnap érkezett meg a magyar kormányhoz a hivatalos átirat. Egyben Badeni gr. jelenti azt is, hogy az osztrák kormány több tagja közelebről Budapestre rándul. Mint tudvalevő ez a látogatás a szokásos udvariassági formákon felül emelkedik, amennyiben hivatalos dolgok megbeszéléseivel is foglalkoznak az összejövetel alkalmával.

Letartóztatott gyilkosok.

Miskolcz, október 5. (Saj. tud. táv.) Harmadéve szenzációs gyilkosság történt városunkban. Szini Péter vendéglőst leányával együtt meggyilkolták. — A rendőrség a tetteseket Halinszky rendőrorrmester és neje személyében letartóztatta.

Sajátságos véletlen.

Löcse, október 5. (Saj. tud. táv.) Sajátságos véletlen az, hogy Budapesten az új anyakönyvbe az első halálozás a Goldfinger Géza nevű 7 hónapos fiú halál esetének a bejegyzése volt. — Löcsén pedig szintén egy Goldfinger nevű 7 hónapos fiú halálát jegyezték be mint első halálozási esetet.

Vesztett birkák.

Kassa, okt. 5. (Saj. tud. táv.) Az itteni gazd. tanintézetben egy veszett kutya megmárt több birkát, melyeken szintén kitört a veszettség. A veszett birkákat elpusztították, a többi pedig megfigyelés alá helyezték.

Konstantinápolyi szenzáció.

Konstantinápoly, október 5. (Saj. tud. táv.) Konstantinápolyban hat szoftát száműztek, többeket elfogtak.

KÖZGAZDASÁG.

Szüret.

Szemlak, okt. 5. Az általános szüretelés a mai nappal vette kezdetét. A termés, tekintve

a filoxera által rendkívül károsított területet osekélynek ígérkezik. Az a kevés bor a mi lesz alig fogja fedezni a házi szükségletet.

Pankota, október hó 5. A hosszúas szárazság közben alig volt valamire való eső; a gazdasági munkálatok lassan haladnak a szüret elvetett mag is alig kél. Az első buzavetés most csirázik; a repoze azonban tönkre ment a föl is szántották mindenütt. A kukoriczát törrik, de még nem mindenütt érett; a termés közepén felül van. A ozukorrépat kiszedték, az eredmény mind mennyiségre, mind minőségre nézve rossz. Átlag termett 70 mm. A lóheremag cséplése folyik; A termés vörös lóheréből 80—90 kilogramm; luczerna-magból 150 kilogramm kat. holdankint. A búkkönymag-termés elég jól sikerült, csak hogy 50% hibás. A szőlőszüret megkezdődött; a mustot 16—17 frujával veszik. A termés gyenge közepes.

Szösszűzlet.

— Október 5. —

Gyenge kereslet folytán ezen oxiknek az ára a múlt héten valamivel hanyatlott.

Mai jegyzéseink: Készaru nagyban nyers szesz 51 forint 50 krajczár, kicsinyben 52 forint — krajczár hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 35 ft fogyasztási adót.

Budapesti gabnatözsde.

— Az „Aradi Közlöny” távirati tudósítása. —

Budapest, október 5. d. u. 6 óra.

Buza bányási új	6.20—6.65
Buza tiszavidéki	6.25—6.70
Buza posztvidéki	6.20—6.65
Buza fejérmegyei	6.30—6.75
Buza báoskai	6.25—6.70
Roze új, elsőrendű	5.80—5.85
Roze új, másodrendű	5.70—5.75
Arpa takarmány	5.—5.30
Arpa égetni való	5.50—6.30
Arpa sörfőzdei	6.90—8.30
Zab	5.80—5.90
Tengeri bányási	5.65—5.70
Tengeri másnemű	5.50—5.60
Káposzta-repoze bányási	8.—8.25

Aradvárosi

Évadbérlet
9. szám.

színház.

Havibérlet
9. szám.

Vasárnap, 1895. október 6-án

D. u. 3 $\frac{1}{2}$ óraker, félárakkal:

Budavár bevétele 1849-ben.

Pályanyertes látványos színmű dalokkal, táncokkal, oszta- és némaképekkel, 3 szakaszban, 6 képpel. Irta: Vahot Imre.

Kezdeté 3 $\frac{1}{2}$ óraker.

Ez a bérletfolyamban:

Diszelőadás.

A vértanúk emlékezete.

Nagy némaképlet, a színtársulat összes személyzetének részvételével. Tervezte: Gál Gyula.

EZUTAN:

A veressapka.

Eredeti népszínmű 5 felvonásban. Irta: Vidor Pál. Zenéjét szerző: Erkel Elek.

Kezdeté 7 óraker.

VIZJELZÉS.

1895. évi október hó 5 én reggel 7 óraker észlelt vízállások, időjárás és hőfokok a marosi és tiszai vizmérőzónán.

Észlelési állomás	Hőmérséklet °C	Időjárás	Vízállás	
			ostimétr.	ostimétr.
Branyioska	+ 10°	felhős	—	80
Gyulafehérvár	+ 10°	felhős	—	—
Arad	+ 12°	felhős	—	149
Makó	+ 11°	felhős	—	42
Szeged	+ 11°	felhős	—	62

A + jel a 0 feletti hőmérsék és vízállásokat jelzi.
A — jel a 0 alatti hőmérsék és vízállásokat jelzi.
Arad, 1895. október 5.

A m. kir. folyamamérőki hivatal.

Felelős szerkesztő: Vass Géza.

KIS LOTTO.

Bécsi :

46, 9, 66, 42, 84.

Temesvári :

20, 57, 29, 58, 33.

NYILTTÉR.*

Divat-áruház!

Probst Károly és Társai

Aradon, Atzél Péter-utca 3. sz.

— ALAPITTA TOTT 1793-ban. —

Összes bel- és külföldi ujdonságaink

megérkeztek, ugymint:

divatkelmek, selymek, bársonydiszek
remek színekben és kitűnő minőségben.

Menyasszonyi-kelengye cikkek

nagyszerű választékban és meglepő szép
façonokban, a legolcsóbb és legfinomabb
kivitelben.

Ellemert legjobb minőségű

vászon és asztalnemű kávésterítékek,

divatos á jour és más kivitelben nagy
választékkal.

Téli kendők,

utazó takarók és selyem paplanok,
legújabb kivitelben találhatók.

Őszi- és téli felöltők

legjobb szabásu modellek szerint, legdiva-
tosabb kiállításban és nagy választékban,
felülmulhatlan jó minőségben.

Kitűnően szervezett

női szabóságunkban

legdivatosabb kiállítású öltözékek

a legjobb izlésben gyorsan készíttetnek.

Női felöltők

bécsi szabóságunkban bármely facon sze-
rint és kitűnő minőségben a legpontosab-
ban készíttetnek.

A nagyérdemű közönség szives párt-
fogását kérve, maradtunk

mély tisztelettel:

Probst Károly és Társai

1004

Aradon.

Morgenstern Gyula

Arad, Kölcsey-utca 9. sz. a.

fogászati műtermében

ugy egyes műfogakat, mint egész
fogsorokat

jutányos áron

jótállás mellett készit. 1036

AZ
Aradi Közlöny
kiadóhivatala.

Könyv-
kötészet
műintézet.

ARADI
NYOMDA RÉSZVÉNYTÁRSASÁG
KÖNYVNYOMDAI ÉS KÖNYVKÖTÉSZETI
MŰINTÉZETE

ARADON,

fő-ut 51. sz. Arad-csanádi vasutak palotájában.

Ezennel van szerencsénk a tetemesen megnagyobbított és a legdivatosabb betűkkel, valamint egy amerikai, három nagy gyorsajtó, nemkülönbön betütömöntő, simító-perforáló-, fűző-, vágó- és más egyéb segéd gépekkel ujonnan felszerelt és légeseszajtó erőre berendezett

könyvnyomdai műintézetünket

a n. é. közönség becses figyelmébe és pártfogásába ajánlani.

Nyomdánk oly módon van felszerelve, hogy nemcsak az összes vidéki hanem bármely fővárosi nyomdával kiállja a versenyt, úgy nyomdatermékeink pontos tiszta, hibátlan tetszetős kiállításra, mint azok mérsékelt ára tekintetében.

Könyvnyomdánk nagyobbitása alkalmával **könyvkötészetünket** is ujonnan felszereltük s így minden e szakkörben vágó munkák készítését a legdiszesebben és pontosan eszközöljük.

Továbbá felkaroltuk a legkülönbözőbb **papirzsák és zaoskók** gyártását valamint czégyomással való ellátását tetszésszerű kiállításban a legmérsékeltbb árak mellett.

Kiváló tisztelettel

Aradi nyomda részvénytársaság.

Telefon sz.
151.

Telefon sz.
151.

T. üzletfeleink szives tudomására hozzuk továbbá, hogy
Révész Nándor könyv- és papirkereskedő urat
(Szabadságtér 20. sz. TELEFON 265. SZ.) képviselőséggel ruháztuk fel,
ki elfogad minden a nyomdánkat valamint az
„ARADI KÖZLÖNY”
kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

Nyomatványok

készítetnek:

Napi-, hetilapok,

továbbá

szaklapok és folyóiratok előállítása
isléses és jutányos kivitelben;

bármily terjedelmű regények,
elbeszélések

és egyéb művek nyomtatása és kiadása.

Meghívók,

tanczrendek, névjegyek, gyászjelentések

a legdiszesebb kiállításban.

Jegyzékek számlák, czirkuláryák, le-
velepapírok és borítékok legszor-
sabbban olesón készittetnek.

Könyvkötészetünk

nagy súlyt fektet különféle
diszmunkák készítésére külföldi
minták szerint

írómappák, ékszerdobozok,
képkeretek,

tánczrendek,
bőrmetszett és bőrdombormű

legdiszesebb

és legizlésesebb kivitel-
ben.

Vidéki megrendelések

pontosan teljesittetnek.

Papirzacskó
gyár.

Betü
tömöntöde.

Hirdetmény!

Köztudomásra adjuk, hogy az államilag engedélyezett

MAGYAR OSZTÁLYSORSJÁTÉK

első huzása 1895. évi október 16-ától 19-ikéig fog Budapesten királyi közjegyző jelenlétében és a magyar kir. kormány ellenőrzése mellett nyilvánosan megtartatni.

Ezen első huzáson az egész sorsjáték 31,499 nyereménye közül, melyeknek összege

5 millió 600,000 korona

10,000 nyeremény fog kihuzatni

— **egy millió 268,000 korona** —

összegben. A második osztály huzása december 6-ikától 14-ig fog megtartatni.

Az első huzásra szóló osztálysorsjegyek, valamint mindkét huzásra érvényes teljes sorsjegyek még mindig kaphatók a külön táblákkal vagy plakátokkal megjelölt helyeken az eredeti árak mellett.

Oly sorsjegyekért, melyeket az első huzás **után** vásárolnak, az első osztály díját szintén meg kell fizetni.

Budapest, 1895. szeptember hó.
Andrássy-ut 5.

Magyar osztálysorsjáték-igazgatóság.

Minden harmadik sorsjegy nyer.

Első huzás már 1895. október 16—19-ig.

Minden harmadik sorsjegy nyer.

Az államilag engedélyezett

magyar osztálysorsjáték

I. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. okt. 16—19-ig.		korona	korona
1	nyeremény a	80000 =	80000
1	" "	60000 =	60000
1	" "	40000 =	40000
1	" "	30000 =	30000
1	" "	20000 =	20000
1	" "	15000 =	15000
1	" "	10000 =	10000
2	" "	8000 =	16000
8	" "	4000 =	32000
10	" "	2000 =	20000
100	" "	1000 =	100000
860	" "	400 =	400000
9000	" "	200 =	1720000
10000	nyeremény	80 =	720000
		Összesen	1268000

31,499 pénznyeremény

**5 MILLIÓ
600,000 korona**

összértékben.

A legnagyobb nyeremény a legkedvezőbb esetben

**egymillió
korona.**

II. osztályu nyeremények.

Huzás 1895. decz. 6—14-ig		korona	korona
1	Jutalom	60000 =	60000
1	" "	40000 =	40000
1	" "	20000 =	20000
1	" "	10000 =	10000
1	" "	5000 =	5000
2	" "	2000 =	4000
4	" "	1500 =	3000
10	" "	1000 =	4000
27	" "	800 =	8000
100	" "	600 =	162000
200	" "	200 =	200000
1150	" "	100 =	200000
20000	" "	100 =	200000
21499	nyeremény és 1 jutalom		4332000

Eredeti sorsjegyek az I. osztály részére:

Egy egész	egy fél = 5/10	egy tized	egy huszad
40	20	4	2 korona.

Ajánl és utánvétellel szétküld

HEINTZE KÁROLY

fő-elárusító Budapest, Szervita-tér 3. szám.

Vidéki megrendelők kéretnek postadíjért 10 fillért, ajánlott levelekért 30 fillért, és a sorsolási tudósításért 20 fillért küldeni.

Sürgöny-czim: LOTTOHEINTZE, BUDAPEST.

Minden harmadik sorsjegy nyer.

Kaphatók Aradon az „Aradi Ipar- és Népbank“ pénzváltó-üzletében Szabadság-tér 18. és Wallfisch Armin bank- és váltó-üzletében.

Minden harmadik sorsjegy nyer.

15926/1895.

Hirdetmény.

A földmivelésügyi m. kir. miniszterium intézvénye nyomán közhírré tesszük, hogy az idei őszi katonai lóvásár Aradon f. évi október hó 7-én fog megtartatni.

A részletes tervezet a levéltárban megtekinthető.

Arad, 1895. július 24.

A városi tanács-

Mi a „MENTOR“?

A „MENTOR“ ellátási vállalat az, mely az ezredéves orsz. kiállítási igazgatóság pártfogása alatt a kiállítást látogató vidékiek részére

4 vagy 7 napos szelvényeket tartalmazó „Ellátási könyvecskéket“ elárúsít, miáltal minden könyvecske tulajdonosának a kiállítás egész tartama alatt bármikor jöjjön is — kényelmes tiszta lakás, étel-szerinti ellátás (minden nagyobb vendéglőben, a kiállítás területén is), közlekedés a fővárosban, szórakoztatás és egyéb kedvezmény biztosítottak.

Az ellátási könyvecske ára: |

4 napra 26 frt, 7 napra 42 frt és további napi pótjegy á 6 frt 50 kr.

Beszerezhető 10 havi 2 frt 60 vagy 4 frt 20 kros részletekben **f. év október közepéig** az első részlet azonnali beküldése vagy lefizetése mellett a vállalat összes vidéki képviselőinél és a kereskedelmi és iparkamaráknál. Bővebb felvilágosítással szolgálnak:

A BUDAPEST-ERZSÉBETVÁROSI BANK

Kerepesi-út 22 és Dohány-utca 19. sz.

Dr. Morzsányi Károly, Ehrlich G. Gusztáv,
országgyűlési képviselő főv. biz. tag, gyáros
mint t. elnök. mint elnök.

A „MENTOR“ ELLÁTÁSI VÁLLALAT

Kerepesi-út 22 és Dohány-utca 19. sz.

295 Rózsa Lajos,
igazgató.

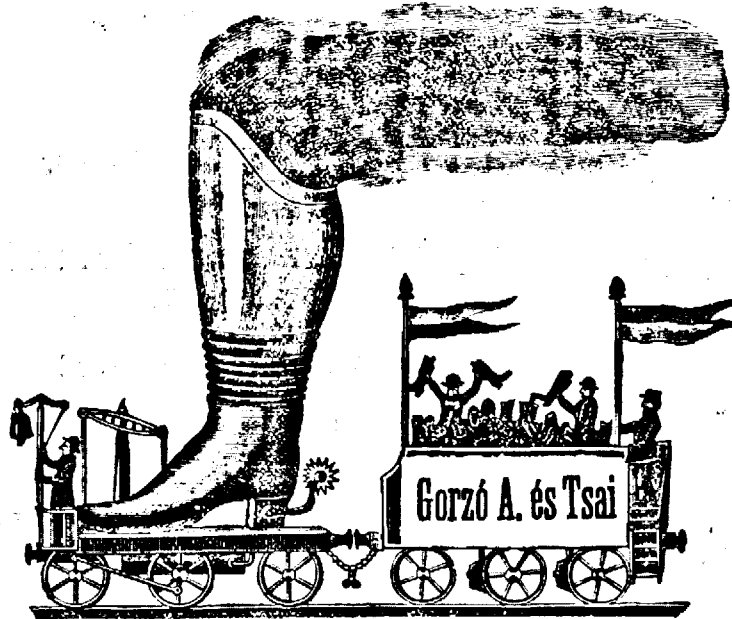
Takács Zsigmond, Stadler Károly,
az „Első magy. ált. bizt. társ.“ főv. biz. tag
központi főfelügyelője. ház- és szálloda-tulajd.

Aradon előjegyzések elfogadtnak a fő-képviselősnél: Lendvai Sándor urnál, a keresk. és iparkamaránál és a városi menetjegyirodában Rubinstein M. urnál.

József főherczeg-ut 22. szám a.

a csanádi vasuti palotában van

GORZÓ ANTAL és TÁRSAI
cipő-áru és cipő felsőrész gyára ARADON.

Megérkeztek az **őszi idényre** mindennemű bel- és külföldi bőrök, ugyszintén bőrkülönlegességek is.

Nagy választék!

Bármely kívánságot kielégít. Ott van továbbá nagy kész

czipő-raktára,

erős, finom, **kézzel készített** áruival.

Méltányos árak!

Pontos kiszolgálás!

Megrendelést gyorsan és csinosan vidékre is elkészít.

Javitást is elfogad.

ÉRTESÍTÉS! Különösen felhívjuk a tisztikar és a jelen évben bevonuló egyéves önkéntes urak figyelmét a műhelyünkben készített erős és csinos **bakkancsokra**, valamint **gyalogos, huszár és tüzér-csizmákra**.

Válogatott anyag, tartós munka!

1019

A hazai ipar pártolását kéri

Gorzó Antal és Társai.

764/1895. g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a tüzör-ségi laktanya épület nagyobb és kisebb pinczehelyiségeinek bérbeadása iránt folyó évi október hó 14-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási-ár 170 frt évi bér.

Bánompénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezártan a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1895. évi szept. hó 30-án tartott üléséből.

Kiadta:

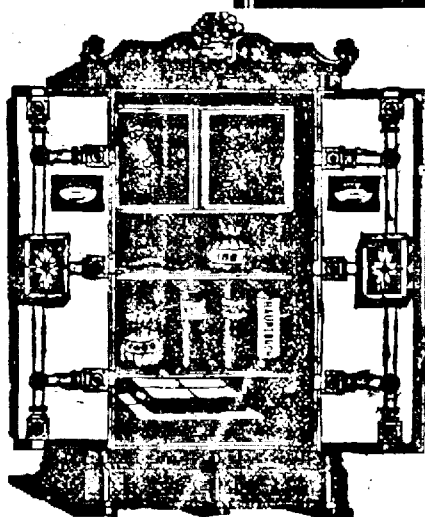
Vannay Gyula
aljegyző.

SINGER

A „NÁDOR SZÁLLODA“ MELLETT.

SINGER

SINGER L. S.

A sz. kir. csezt. és a m. kir. miniszteriumok s államvasutak szállítói

tíz és betörés ellen biztos kis kézi és nagy

pénzszekrények

gyári raktára.

Közösek számára kivételesen 20% engedmény.

Amerikai varrógépek,
vasbútor
és pénzszekrények
gyári raktára.
SINGER L. S.

aradi kereskedő 1856. óta.

Azonkívül ajánlom

vasbútor gyári raktáromat nagy választékban.

Valódi amerikai

H O W E,

Karikahajó

WHEELER & WILSON,

Singer és kézi varrógépek

családok, sebbők és csipészek részére.

Mindennemű varrógépek javítása is eszközöltetik.

Varrógépekhez szükséges kiegészítők. 581

SINGER L. S.

Zálogtárgyaknak elárverezése.

Van szerencsém a t. cz. közönségnek ezennel tudtul adni, hogy

1895. évi október hó 6-án

dél előtt 8 órakor a tek. városi kapitány hivatal egy tisztviselője jelenlétében üzlethelyiségemben Kossuth-utca 12. sz. azon

1895. évi július hóban esedékes

zalogtárgyak, melyek lejáratkor ki nem váltattak, sem elzálogolási határidejük meg nem hosszabbított, a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett el fognak adni.

Weisz Dávid:

766/1895 g. sz.

Árverési hirdetmény.

Arad szabad kir. város gazdasági széke a jelenleg Kohn Jakab által bérelt a város tulajdonához tartozó felső marosparti 1—2 sz. 687²⁰/₁₀₀ ö, továbbá ezen falerakó és jelenleg Reisinger A. S. által bérelt falerakó hely között fekvő az előtt út gyanánt használt 140²⁰/₁₀₀ ö területű falerakóhelynek folyó évi október hó 1-től való bérbeadása iránt folyó évi október hó 14-én d. e. 10 órakor árverést tart.

Kikiáltási ár ölenként 40 kr. évi bér.

Bánompénzül leteendő a ölenként számitott kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a szóbeli árverés megkezdése előtt nyújtandók be, s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánompénz mellékelve van, s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad sz. kir. város gazdasági székének 1895. évi szept. hó 30-án tartott üléséből.

Kiadta:

Vannay Gyula

aljegyző.

Kitünő

valódi, saját termésű

uj bor

csak

a „fekete bárány“-hoz
czimzett,

a legjobb hirnévnek örvendő

vendéglőben

(a **WALDER-gyár** mellett)

kapható.

1674/1895. szám.

1043

Pályázati hirdetmény.

Szabadhely község alólirt előljárósága részéről közzétetik, miszerint az üresedésben lévő szabadhelyi községi szülész-női állásnak pályázat útján leendő betöltésére választási határnapul folyó évi október hó 28 ik napjának d. e. 9 óraja kitűzetvén, felhivatnak a pályázni kívánók, miszerint ezen a községi pénztár terhére előirányzott évi 60 frt fizetés és a szülési esetektől 1 frt díjazással javadalmazott állásra kérvényüket a választási határnapig benyújtani el ne mulasszák.

Szabadhely, 1895. évi október 3-án.

Konopán Miklós,
jegyző.

Komlosán Döme,
bíró.

Rozsnyay Mátyás

gyógyszertára

és művegytani laboratoriuma

Aradon, Szabadságtér.

Szívesen ajánkozik minden bárhol és bárki által hirdetett gyógyszer-különlegesség beszerzésére, s készletben tart következő megbízható hatású szereket:

Chinin-cukor és **Chinin csokolade** gyermekeknek könnyen beadható hideglelés elleni szer, melyet a magyar orvosok és természetvizsgálók pályadíjjal kossoroztak. Mind az ő világrészben el van torjédo. Egy doboz 6 kr.

Misera-cseppek dr. Häger javított receptje szerint, legmegbízhatóbb szer hideglelés ellen felnőttek számára. Egy üveg 75 kr.

Circassian. Biztos hatású és ártalmatlan szer, melyből összeállított hajfestőszert. — Egy üveg 1 frt 40 kr.

Dr. Brnatzik fogcseppje. Bármely fogfájást azonnal megszüntet. 1 üveg 35 kr
A Rozsnyay-féle

Serail-arczkenőcs. Az arcon mutatkozó szeptik. pattanások és májfoltok elűzésére a legalkalmasabb szer, mely bőrszépítő hatásában minden más szert felülmul. Egy kis tégely 70 kr. és egy nagy tégely 1 frt.

Anosmin. A lábizzadás és feltörés ellen biztosan használható. Egy üveg 50 kr.

Valóditokaji bor. Kitünő minőségűek, dr. Szabó Gyula világhírd. pine-éjéből. Ára 1 üvegnek 8 és frt.

Ménési aszúbor. Egy 35 centil. üveg 1 frt 50

Chinabor. 2% Chinatartalommal. Egy 30 centiliteres üveg 1 frt.

Vasas Chinabor. 2% Chinin- és vasoxydtartalommal. Egy 30 centil. üveg 1 frt.

Pepsinbor. 4.5% tartalommal. Egy 20 centiliteres üveg 1 frt.

Üvegmaró tinta. Egy üveg 1 frt.

Salon-bengali tüzek. Füst és szag nélkül, vöröses fehérek és sárga színben. Egy k. 2 frt.

Magnesium fáklyák. 150 normal gyertyafénynyel. Hat percig égő, 1 drb 60 kr. 12 percig égő, 1 drb 1 frt 10 kr. 24 percig égő, 1 drb. 2 frt 10 kr.

Iroda tintapor. (Fekete vagy violaszinben) 1 adag 1/4 literre 10 kr.

Dr. Kepes fagybalzsam. A megfagyott kezet vagy lábát 3—4 nap alatt biztosan meggyógyítja. Egy tégely ára 40 kr.

Lang rheuma ellenes szer. Mindenfélétől eredt rheumás és oszvos fájdalmaik ellen igen hirtelen és keresett szer. Egy üveg ára 30 kr.

Dr. Kelen köhögés elleni pora mely mindenféle köhögést biztosan gyógyít. Ára 40 kr.

Mindenzen gyógyszer — a pakolási csekély költségek hozzáadásával — bárhova posta útján is elküldetnek.

Ugyancsak ezen gyógyszertárban minden vegyvizsgálatra megbízásunk elfogadtnak és lelkiismeretesen teljesítetnek.

495. — x

A világ legjobb fénymáza!

FERNOLENDT-féle

241.

fénymáz.

Cs. kir. szab. gyára alakult 1832-ben. Bécs.

Ki labbelieit sötét feketén, fényesen és tartósan akarja megőrizni, az csak

Fernolendt-fénymázat

vegyen.

Mindenütt kapható.

Főraktár: Wechsler József urnál.

A sok értéknélküli hamisítások miatt tessék nevemet

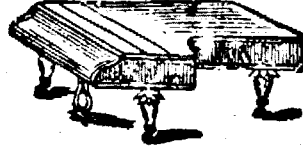
St. Fernolendt

megjegyezni.

Neumann István

zongora raktára

és zongora készítő műhelye Aradon, Bathányi-utca 33-ik szám alatt.

Van szerencsém a n. é. közönségnek szíves tudomására hozni, miszerint a nálam nagy választékban kaphatók a legújabb és legjobb szerkezetű

új és átjátszott zongorák

előnyös árak mellett, melyek saját felügyeletem alatt készítettnek, a vételári összeg megegyezés szerint

részletfizetéssel

heti, havi vagy negyed évenként is eszközölhető.

Ugy helyben, mint vidéken **zongora javításokat, hangolásokat** mérsékelt árban eszközölök, **ócska zongorák** általam becsereítetnek.

Tisztelettel

Neumann István,

zongora-készítő és hangoló.

1030.

Magyar kir. államvasutak.

115554/95. számhoz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak igazgatósága a f. 1895. év folyamán visszanyert és még visszanyerendő pályafentartás és vágány építési célokra már nem használandó mintegy 370 tonna különféle ócska aczélsin, mintegy 2260 tonna belföldi ócska vassin és mintegy 2000 tonna külföldi ócska vassinek eladása céljából nyilvános pályázatot hirdet, kikötve azonban hogy a m. kir. államvasutak részéről ezen mennyiségekre nézve — melyek korlátlanul nagyobbak vagy kisebbek lehetnek — semmiféle kötelezettség nem vállalatik s hogy a vevő az 1895. év végéig tényleg rendelkezésre álló mennyiséget tartozik a felajánlott egységeken átvenni.

Ezen sinek a m. kir. államvasut valamely állomásán bérmentve kocsiba rakva és hivatalból lemászáva azon részmenyiségekben bocsátatnak a vevő rendelkezésére, a mint azok az ügylet megkötésekor készletben vannak illetve az év végéig a pályából visszanyerhetők.

A folyó év november hóban rendelkezésre álló készlet a vételár előzetes lefizetése mellett legkésőbb f. évi december hó 25-ig, a december hóban visszanyert sinek pedig legkésőbb 1896. évi január hó végéig feltétlenül átveendő.

A sinek minden kötelezettség nélkül az egyes darabok szeivényére és minőségére adatnak el, a sinek hosszát illetőleg megjegyeztetik, hogy csakis öt meteren felüli hosszal bíró darabokra vállalunk kötelezettséget, miért is oly ajánlatok, melyek határozott hosszakat vagy szeivényeket kötnek ki, figyelembe nem vétetnek.

Kikötetik, hogy minden ajánlattevő ajánlatával az a felett hozandó határozatig kötelezettségben marad.

Az ajánlat részmenyiségre is tehető.

Az ajánlattevő a jelen hirdetésben fel nem sorolt feltételekre nézve kötelezőknek elismerni a m. kir. államvasutaknak az ócska anyagok eladása itánt 129381/91 sz. a fennálló általános feltételeit, a melyeket 15 kros magyar bélyeggel és aláírásával ellátva, ajánlatához csatolni tartozik. Ezen feltételek 15 kr-ért a nyomtatványtartól megszerezhetők. Vidéki megkeresésekre pedig 15 kr. és megfelelő postabélyeg be- küldése ellenében megküldetnek.

Az ajánlatban az átvételi állomás, továbbá az ajánlati ár (számmal és betűvel) végre az idézett feltételek elfogadása világosan kiteendő.

Felhivatnak tehát a pályázni szándékozók, hogy kellően lepecsételt s egy 50 kros m. kir. bélyeggel ellátott ajánlataikat ezen külfelirattal: „Ajánlat ócska sinek megvételére 115554/95. számhoz» 1895. évi október hó 10-én déli 12 óráig anyag és leltár beszerzési szakosztályunknál (Andrássy-ut 73. sz. II. emelet) benyújtani sziveskedjenek.

Bánatpénz képen az ajánlott egységár szerint kiszámított érték összeg 5%-a október 9-én déli 12 óráig tőpénztárunknál készpénzben vagy állami letételekre alkalmos értékpapirokban leteendő.

Bánatpénz nélküli, elégtelen bánatpénzzel, a határidőn túl beérkező ajánlatok, ugyszintén olyanok is melyek az előirt feltételek nélkül érkeznek és pótajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Egyébként a m. kir. államvasutak igazgatósága fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül az ajánlott árra, szabadon választhasson, hogy az ajánlott mennyiségből az egyes ajánlóknak tetszés szerinti részmenyiségeket is engedhessen át s végre, hogy a cél elérésére bármely más intézkedést is tehesen.

Ha ajánló csak a kiirt egész mennyiségre vagy annak bizonyos meghatározott részére kíván ajánlatot tenni, ezt ajánlatában határozottan kifejezni tartozik.

Budapest, 1895. évi szeptember hóban.

Az igazgatóság.

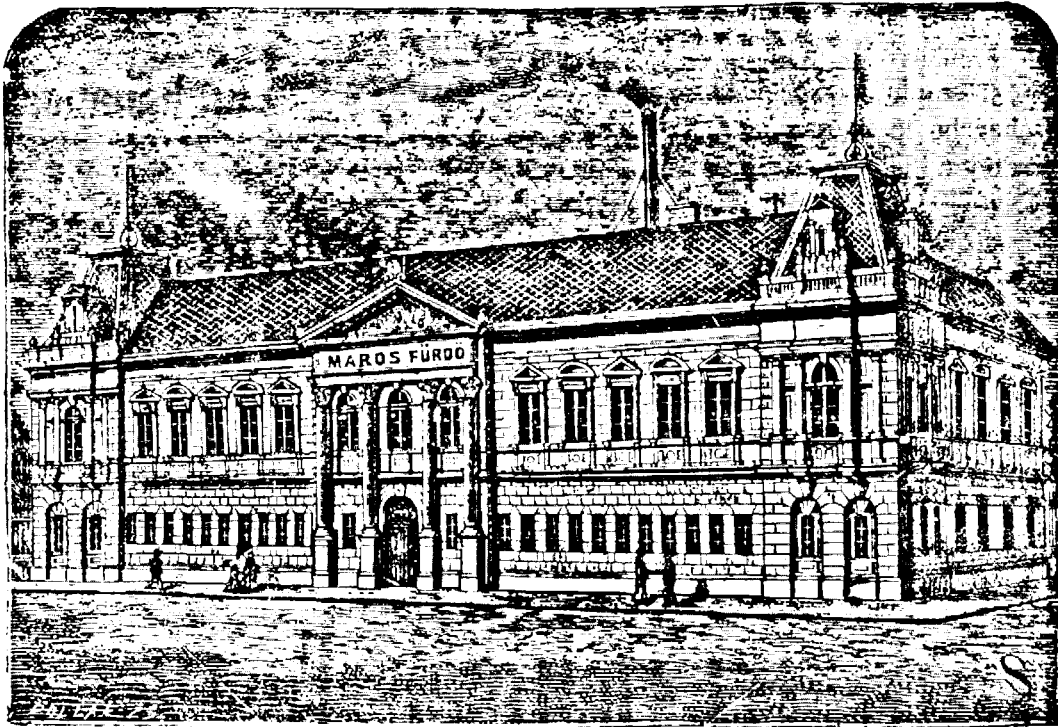
Az élvezetek egyik legolcsóbb és legkellemesebb neme, mely testünket felüdíti, zsibbasdásnak induló idegeinket napi munkáink teljesítésére képesebbé teszi, vérünk rendes mozgását előnyösen előmozdítja s lelkünk kedélyvilágának vidámságát kedves hangulatban tartja a „fürdés.“

A fürdés kiválólag a gőzfürdésel járó dörzsölés (Frotiren) következtében a testről a felbőr lehámlik, a bőr likacsai kitisztulnak s így lehetővé tétetik, hogy testünk, a belőle ki- fejlődő s egészségünkre kártékonyan ható maró, sós nedvektől megszabadíttassék azáltal egészségünk biztosittatik.

Hogy ezen önmagunk iránt tartozó köteletségünknek lehetőleg eleget tehesünk

Simay István a „Maros“-gőzfürdő tulajdonosa

a fürdési díjakat oly méltányosan állapította meg, hogy azt mindenki használhatja.

A váróteremben hideg étek és italok mérsékelt árak mellett kiszolgáltatók. Szűrt Maros-ivóvíz eladására is havi bérlet nyitattik. Előjegyezni a pénztárnál lehet.

Gőzfürdő.		Vizgyógy.	
Egy személy-jegy	— frt 70 kr.	Egy személy-jegy	— frt 50 kr.
10 drb bérlet-jegy	5 frt 70 kr.	30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.
Egy ócsk-jegy	— frt 40 kr.	Vas és móor-fürdő.	
Uzás-tanítás.		Egy személy-jegy	1 frt — kr.
Idényjeggyel együtt	12 frt — kr.	10 drb bérlet-jegy	9 frt 50 kr.
Uszoda.		Kád-fürdők.	
Egy személy-jegy	— frt 30 kr.	Ruhával	— frt 50 kr.
4 darab bérlet-jegy	1 frt — kr.	Ruha nélkül	— frt 40 kr.
10 drb bérlet-jegy	2 frt — kr.	Villany-fürdő.	
Egy gyermek-jegy	— frt 20 kr.	Egy személy-jegy	— frt 70 kr.
10 drb bérlet-jegy	1 frt 50 kr.	10 drb bérlet-jegy	6 frt 50 kr.
Hideg és gyógy-fürdő.		Külön ruha-díjak.	
Egy személy-jegy	— frt 50 kr.	1 lepedő vagy palást	7 kr.
10 drb bérlet-jegy	4 frt 50 kr.	1 törölköző	8 kr.
30 drb bérlet-jegy	13 frt 50 kr.	Pénztárnyitás nyáron reggeli 6 órakor.	
Massassal egy személy	— frt 70 kr.	téli reggeli 7 órakor.	

A Simay-féle gőzfürdő-épületben azemeletben napos vagy hónapos szobák bérelhetők.

A t. cz. birtokos urak figyelmébe!

Aradváros központjában, a színház közelében lévő Simay-féle gőzfürdő-épület emeleti részében, több utcái, parkettával kikapolt szoba, hónapos vagy éves bérletre szolgálattal kiadó.

A háznál van vízvezeték, szűrt Maros-víz, és télen át gőzfűtés.

30 — x

21303/1895.

Hirdetmény.

A nmélt. m. kir. földmívelésügyi miniszteriumnak 72233/95 sz. a kelt rendelete nyomán közhírré tesszük, hogy a csehországi cs. kir. helytartóság f. évi szeptember 24-én 148201 sz. a kelt távirati közlése szerint Magyarország egész területéről a juhok és kecskék, továbbá a ragadós tüdőlobbal nem fertőzött törvényhatóságok területéről a szarvasmarhák Csehországba csakis vasnton csakis levágás céljából és kizárólag Aussig, Braunau, Brül, Budveisz, Caslau, Falkenau, Gabloncz, Giczin, Jungbuniau, Karlsbad, Kolin, Leitmeritz, Marienbad, Melnik, Pardubitz, Pisek, Kaudnitz, Rumburg, Saar, Schmidchov, Teplitz, Tetschen, Trautenau, Prága, Holleschovitz, és Reichenberg városokba vihetők be.

E szerint gazdasági és hasznos marha bevitele Csehországba egész Magyarország területéről tilos. A jelen hirdetmény a ragadós tüdőlobbal fertőzött törvényhatóságokból származó szarvasmarhák és a magyarországi sertések bevitele tekintetében fennálló eddigi intézkedéseket nem érinti.

Arad 1895. okt. 2.

A városi tanács.

21068/1895.

Hirdetmény.

Közhírré tesszük, hogy a morvaországi cs. kir. helytartóság f. évi szeptember hó 14-én 34609 szám alatt kelt hirdetménye szerint Magyarország egész területéről a juhok és kecskék továbbá a ragadós tüdőlobbal nem fertőzött törvényhatóságok területéről a szarvasmarhák Morvaországba csakis vasuton, csakis levágás céljából és kirakolag Brün, Holleschan, Lundenbrug, Neititschein, Nikolsburg, Mähr.-Ostran, Grossnitz, Mähr Schönberg, Sternberg és Mähr Bubán városokba vihetők be.

Ily szállitmányok marha levelein az állatok rendeltetési helye világosan feltüntetendő és a marhaleveleken állami állatorvos által igazolandó, hogy az állatok származási heije járványmentes, hogy az állatok megvizsgáltattak és teljesen egészségesnek találtattak.

Arad, 1895 október 2-án

A városi tanács.

3127/895.

1032

Árverési hirdetmény.

Arad szab. kir. város tek. árvaszéke részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a néh. Márton József és társai volt uj-aradi lakosok hagyatékához tartozó, az arad-városi 999. sz. tjkben A+1. sor és 1274. hrsz. szám alatt felvett bv. Oz-utcza 14. számú és az aradvárosi 999. sz. tjkben A+1. sor és hr. 1274. sz. a. bejegyzett Arad bv. Három veréb-utca 5. sz. alatti beltelkes házak az első 1500 frt, az utóbbi 2800 frt becsárban az illető temesmegyei árvaszéknek f. évi szeptember 9-én 21633/895. számú végzésével kitűzött folyó évi október hó 15-ik napján d. e. 10 órakor Aradon a helyszínen önkéntes nyilvános árverésen az illető temesmegyei tettes árvaszék jóváhagyásának fenntartásával becsáron vagy azonfelül eladatnak.

Az árverési feltételek a temesmegyei árvaszék által megállapítva Uj-Arad község-házánál, ugy az alólirott kiküldöttnél Arad városházánál a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Kelt Aradon, 1895. október 1-én.

Simon Gábor

t. aijegyző mint kiküldött.

Sertésenyésztő gazdák valamint községi Elöljáróságok figyelmébe!

Eladó tenyészállatok

100 darab kan

76 „ kocza

10 hónapos tenyésztésre kitünő.

Megtekinthető

1895. évi október hó 15-éig

Szintye községben (Kisjenő vasuti állomás)

Szentpétery Imre

tulajdonosnál.

1038.

Divatáruház! Deutsch Testvérek Arad. Divatáruház!

Őszi és téli. idényre

raktárunkat a következő cikkekben dusan felszereltük.

Női leány és gyermek Confectió

u. m. gallérok, jaquettek, köpenyegek,
továbbá legujabb

női divatkelmék és selymek.

Férfi gyapjuszövetek!

Külön osztály:

menyasszonyi kelengyék.

Elismert olcsó szabott árak!

Vidéki megrendelések a legpontosabban és bérmentve eszközöltetnek.

!! Divatáruház Deutsch Testvérek Divatáruház !!

ARAD, Szabadságtér 2. sz.

Raktárak: Bécs Goldschmiedgasse, Bécs Bauermarkt, TemeSvár, Lugos, Karanseces, Delta.